RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI

Куч — адолатда

Адолат

Газета 1995 йил 22 февралдан чиқа бошлаган

2004 йил 1 октябрь

№ 33 (476)

ГАЗЕТА ҲАФТАНИНГ ЖУМА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ.

Сотувда эркин нархда

ЎЗБЕКИСТОН «АДОЛАТ» СОЦИАЛ-ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИНИНГ ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ ВА ҲУҚУҚИЙ ГАЗЕТАСИ

ЎЗБЕКИСТОН ЎҚИТУВЧИЛАРИ ВА МУРАББИЙЛАРИГА

Муҳтарам устозлар!

Қадрли ўқитувчи ва мураббийлар!

Авваламбор, халқимизнинг эзгу орзуси бўлмиш баркамол авлодни тарбиялашдек мураккаб ва олижаноб ишга ўз ҳаётини бағишлаган сиз, азизларни умумхалқ байрами — Ўқитувчилар ва мураббийлар куни билан чин қалбимдан самимий муборакбод этаман.

Табиийки, устоз деганда, ҳар қайси инсон кўнглида чуқур ҳурмат-эҳтиром ва чексиз миннатдорлик туйғулари, шу билан бирга, ҳеч қандай бойлик билан ўлчаб, адо қилиб бўлмайдиган қарздорлик ҳисси пайдо бўлади. Зотан, бу ёруғ оламда онадек меҳрибон, отадек ғамхўр, ҳар биримиз учун азиз ва мўътабар бўлган улуғ зот бу муаллим ва мураббийлардир.

Ўзининг бор меҳри ва қалб қўрини болаларга бериш, уларнинг ҳаётига маъно бағишлаш учун ўз ором ва ҳаловатидан воз кечиб, дунёда билим ва маърифатдан қудратлироқ куч йўқ эканини йиллар, асрлар давомида исботлаб келаётган сиз, муҳтарам устозлар олдида бугун бош эгиб ҳар қанча таъзим қилсак, шаънингизга энг гўзал ташбеҳлар айтиб, самимий тилакларимизни изҳор этсак, арзийди.

Доимо эл-юрт ўртасида обрў-эътибор топган, эъзозлаб келинган ўқитувчилик касби айниқса бугунги кунда янада катта масъулият ва маъно-мазмун касб этаётганини ҳозирги шиддатли замон, олдимизга янги-янги муаммоларни қўяётган ҳаётимиз мисолида яққол кўриб турибмиз.

Бир ҳақиқатни чуқур англаб, унинг ҳукмронлигини амалга оширишни ўзимизга мақсад қилиб олишимиз даркор. Бугунги нотинч, ўта таҳликали, ўзаро тортишув, манфаатлар кураши авжига чиққан замонда эртанги кунимизга, дунё тан олган давлатлар қаторига чиқишимизга фақатгина билим ва маърифатга таянган ҳолда, интеллектуал салоҳиятимизни юксак даражага кўтариш ҳисобидан эришмоғимиз мумкин.

Бошқача айтганда, биз ўзимизнинг олижаноб мақсадларимизга фақат маънавий ва жисмоний жиҳатдан соғлом, ўзининг кимлиги, қандай буюк зотларнинг авлоди эканини чуқур англаган, дунёда ҳеч кимдан кам бўлмаган комил инсонларни, ёш авлодни тарбиялаш орқалигина етиша оламиз.

Бутун маърифий дунё англаб етаётган ана шу ҳаётий талабни инобатга олиб, биз таълим-тарбия соҳасидаги ишларнинг самарасини янада ошириш, ўқитувчи меҳнатини муносиб қадрлаш масаласига катта эътибор қаратаётганимиздан, ўйлайманки, халқимиз, жамоатчилигимиз яхши хабардор.

Мамлакатимизда изчиллик билан амалга оширилаётган, ўзининг дастлабки натижаларини бераётган Кадрлар тайёрлаш миллий дастури, яқинда қабул қилинган Умумтаълим мактабларини ривожлантириш давлат дастури бизнинг бу йўлда барча имкониятларни сафарбар этаётганимиздан далолат беради.

Биз қатъият, ишонч ва эътиқод билан бошлаган бу ишларимизни албатта охирига етказамиз.

Айни пайтда нафақат бугунги кунимиз, балки келажагимизга ҳам дахлдор бўлган бу масаланинг пировард натижаси сизларнинг машаққатли меҳнатингиз, билим ва маҳоратингизга, ватанпарварлик фазилатларингизга боғлиқ эканини ҳам ўзимизга яхши тасаввур қиламиз ва бу ишда аввало сизларга таянамиз.

Биз сизларнинг тимсолингизда ўз ҳаётини ўқитувчилик, мураббийлик касбидан ҳеч қачон холи тасаввур қилолмайдиган минг-минглаб фидойи инсонларни кўрамиз ва сизлар билан ҳақли равишда фахрланамиз.

Бугунги фурсатдан фойдаланиб, эл-юрт олдида, келажак олдида қилаётган хизматларингиз учун миллионлаб шогирдларингиз номидан, бутун Ўзбекистон халқи номидан сизларга яна бир бор таҳсин ва ташаккурлар айтишга ижозат бергайсиз.

Сиз, азизларни қутлуғ байрамингиз билан яна бир бор табриклар эканман, барчангизга сиҳат-саломатлик, бахт-саодат, хонадонларингизга файзу барака тилайман.

Умрингиз маърифат нуридек ёруғ ва безавол бўлсин, муҳтарам устозлар!

Ислом КАРИМОВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти.

Ўзбекистон "Адолат" СДП XIV Пленуми

МУНОСИБ НОМЗОДЛАР — ТАРАҚҚИЁТ ТАЯНЧИ

2004 йил 20 сентябрда Марказий Сайлов комиссияси қарорига асосан Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси, вилоят, туман ва шаҳар халқ депутатлари Кенгашларига сайловлар бўйича сайлов кампанияси бошланганлиги эълон қилинди. Шу муносабат билан 2004 йил 30 сентябрда Ўзбекистон "Адолат" социал-демократик партиясининг Сиёсий Кенгаши қарорга сайловларга тайёргарлик бўйича навбатдаги пленуми бўлиб ўтди.

Ўзбекистон "Адолат" СДП бугунги кунда Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги томонидан рўйхатга олинган ва Марказий Сайлов комиссиясига тақдим этилган маълумотномасига мувофиқ мамлакатимиздаги сайлов кампаниясида иштирок этадиган бешта сиёсий партия сирасига киради. "Адолат" СДП ўз сафларида 50 мингга яқин аъзоларни бирлаштирган сиёсий куч бўлиб шаклланган. Бугунги кунда бўлажак сайловларда Олий Мажлис ва вакиллик органларида имкон қадар кўп ўрин эгаллаш, ўз ғояларини ҳаётга татбиқ этиш учун зарур имкониятларга эга бўлишни ўз мақсади деб билади.

Асосий масалалар юзасидан партия Сиёсий Кенгаши котиби Равшан Ҳайдаров ўз маърузасида таъкидлаганидек, ҳозирда Ўзбекистон Республикасининг барча вилоятларида ва Тошкент шаҳрида "Адолат" СДП ташкилотларининг ҳисобот-сайлов конференциялари бўлиб ўтди. Партия ташкилотларининг 70 фоизи янги партия раҳбарлари, ёшлар ва аёллар билан тўлдирилди. Айниқса, Тошкент шаҳри, Тошкент, Самарқанд, Бухоро, Андижон вилоятларида бўлиб ўтган конференциялар юқори савияда ўтказилди.

Пленум ишида Сиёсий Кенгаш аъзолари, Тошкент шаҳри ва вилоятлар партия Кенгашлари котиблари, партия фаоллари иштирок этдилар.

Пленумда Ўзбекистон "Адолат" СДПнинг сайловларга тайёргарлик борасидаги навбатдаги вазифалари юзасидан "Адолат" СДПнинг биринчи котиби, академик Турғунпўлат Даминов сўзга чиқди.

Ўзбекистон "Адолат" СДП сайловолди дастури ҳақида Сиёсий Кенгаш котиби Дилором Тошмуҳамедова маъруза қилди. Маърузада янги таҳрирдаги Сайловолди дастурининг мазмун-моҳияти, асосий ғоявий мақсади ва йўналишлари ёритиб берилди. Партия мафкурасидан келиб чиққан ҳолда ҳаётимиз кун тартибида турган муаммоларни ҳисобга олиб, аниқ вазифалар ва муаммолар ечимлари белгиланди. Дастурда ижтимоий адолат мезонлари ва демократик қадриятлар марказий ўринни эгаллайди. Янги таҳрирдаги дастурни умумпартия муҳокамасига қўйиб, навбатдаги Қурултойда тасдиқлаш учун тавсия этилди.

Пленумда шунингдек "Адолат" СДПнинг аёллар Кенгаши фаолиятини янада такомиллаштириш ҳақида сўз борди. Олий Мажлис иккинчи чақириқ 15-сессиясида қабул қилинган "Сайлов тўғрисида" Қонунининг 22-моддасига "Хотин-қизлар сони сиёсий партиялардан кўрсатилган депутатликка номзодлар умумий сонининг камида 30 фоизини ташкил этиши лозим", деган қўшимча бунга асос бўлди. Шу сабабли ҳам бугунги кунда партия тарафдорлари ичида билимдон, обрўли аёлларни депутатликка номзод этиб кўрсатиш кун тартибидаги муҳим масала деб таъкидланди.

Пленумда Ўзбекистон "Адолат" СДПнинг сайловларга тайёргарлиги жадал суръатлар билан олиб борилаётганлиги таъкидланди.

Суратларда: Пленумдан лавҳалар.
Козим ЎЛМАСОВ олган суратлар

Партия сайловлар арафасида

ҲАЁТНИ ҚОНУНЛАР БОШҚАРАДИ

одамларни эса унга риоя қилишга ўргатиш зарур

Шу йилнинг 26 декабрида мамлакатимиз парламенти — Олий Мажлиснинг Қонунчилик палатаси ва халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар Кенгашларига сайловлар бўлиб ўтади. 2005 йилнинг 26 январигача эса парламентимизнинг Сенатига сайловлар ўтказилади. Республикамизда сиёсий ҳаётни демократлаштириш борасида ҳуқуқий асослар яратилди. Демакки, янгича тартибда ўтадиган сайловларда сиёсий партияларнинг ўрни ва роли беқиёс бўлиши аниқ. Бир сўз билан айтганда, сиёсий партиялар ўзини ҳақиқий партия деб ҳис этиб, сайловларга тайёргарлик кўриш жараёнида сайловолди дастурини таклиф қилиши лозим.

Ўзбекистон "Адолат" социал-демократик партияси Самарқанд вилоят Кенгашининг биринчи котиби Жуманиёз Алибеков билан бўладиган сайловлар ҳақида партия фаолияти ва демократик тамойиллар хусусида суҳбатлашдик.

— Жуманиёз Алибекович, хабарингиз бўлса Олий Мажлиснинг XIV сессиясида давлатимиз раҳбари партиялар фаолиятига алоҳида тўхталиб, ҳар бир сиёсий партия ўзининг аниқ йўналтирилган Дастурига эга бўлиши, сиёсий куч сифатида сайловларда фаол иштирок этиши лозимлиги ҳақида тўхталиб ва партиялар фаолиятига танқидий нуқтаи назардан қараш лозимлигини уқтирди.

— Олий Мажлиснинг Қонунчилик палатасига, Халқ депутатлари маҳаллий Кенгашларига сайловларга ҳам уч ой қолди. Шундай экан, партиялар ўз сайловолди ташвиқотларини кучайтиришлари ва фуқаролар ишончини қозонишлари керак.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайловлар тўғрисидаги Қонуннинг 27-моддасига кўра сайловолди ташвиқоти депутатликка номзодлар Марказий сайлов комиссияси томонидан рўйхатга олинган кундан вилоят, туман ва шаҳар сайлов комиссиялари томонидан ҳам депутатликка номзодлар рўйхатга олинган кундан бошланади. Қонунга кўра депутатликка номзодлар сиёсий партияларга, мустақил ташаббускор гуруҳларга Марказий сайлов комиссияси ва вилоят, туман ва шаҳар сайлов комиссиялари томонидан белгиланган тартибда оммавий ахборот воситаларидан фойдаланишда кенг ҳуқуқ берилади. Шуни алоҳида қайд этиш зарурки, мамлакатимизда илк бор икки палатали парламентга бўлиб ўтадиган сайловлар Республикамиз ижтимоий-сиёсий ҳаётида муҳим воқеа бўлиши билан бирга барча давлат ва нодавлат ташкилотлари, шунингдек, фуқаролар учун уларнинг сиёсий ва ҳуқуқий онги етуклиги, маданияти ва саводхонлиги, умуман сиёсий фаоллигини аниқлаш бобида муҳим сиёсий имтиҳон ҳам ҳисобланади.

Юқорида Ўзбекистонда сиёсий ҳаётни демократлаштириш борасида ҳуқуқий асослар яратилди, дедик. Конститутциямиз ҳамда "Жамоат бирлашмалари тўғрисида", "Сиёсий партиялар тўғрисида", "Нодавлат, нотижорат ташкилотлари тўғрисида", "Сиёсий партияларни молиялаштириш тўғрисида"ги қонунларни ўқиган киши бунинг моҳиятини англаб етади.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг X сессиясида икки муҳим Конституциявий қонун-"Сенат тўғрисида" ва "Қонунчилик палатаси тўғрисида"ги қонунлар қабул қилинди. Бу қонунлар моҳиятини ҳар бир фақаро яхши билиши зарурлиги талаб этилади.

— Айтингчи, сайловолди ташвиқоти қандай бўлиши керак?

— Сиёсий партияларга сайловолди ташвиқоти пайтида ўзининг келгуси фаолияти Дастури билан чиқиш ҳуқуқи берилади. Бу ҳолат эса фуқаролар учун сиёсий партияларнинг дастурлари билан танишиш имкониятини вужудга келтиради. Лекин Ўзбекистон Республикасининг "Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Қонунчилик палатасига сайлов тўғрисида"ги Қонуннинг 27-моддасига асосан партиялар ва депутатликка номзодларнинг дастурлари давлатнинг суверенитети ва хавфсизлигига қарши қаратилган бўлмаслиги, халқнинг соғлиғи ва маънавиятига тажовуз қилмаслиги, уларда уруш, миллий, ирқий ва диний адоват тарғиботи, конституциявий тузумни зўрлик билан ўзгартиришга фуқароларнинг конституциявий ҳуқуқлари ва эркинликларини камситувчи хатти-ҳаракатларга даъват бўлмаслиги керак.

— Маълумки, сиёсий партиялар Олий Мажлиснинг Қонунчилик палатасига сайловда иштирок этишини қўллаб-қувватловчи камида эллик минг сайловчининг имзосини тўплаши лозим. Чунки, аксарият сиёсий партиялар жойларда ўз бошланғич ташкилотларига эга эмас. Бу эса уларнинг халқ билан алоқаси узилиб қолишига сабаб бўлиши мумкин.

— Жуда ўринли савол. Зеро ҳозирги замон талаби партиялардан фақат фаолликни талаб этмоқда. Фаол ҳаракатлар, амалий ишлар вақти келганлигини ўз саъйи-ҳаракатлари билан сайловчиларнинг манфаатларини ифода этиш, вакиллик органларини шакллантиришда ўзларини кўрсатишлари зарурлигини таъкидлашмоқда.

Сиёсий партиялар фаолиятининг сустлигига сабаб, уларнинг молиявий таъминоти бўлса, эндиликда "Сиёсий партияларни молиялаштириш тўғрисида"ги қонуннинг қабул қилиниши уларга иқтисодий жиҳатдан келиб чиқадиган муаммоларни ҳал этиш учун ҳуқуқий асос бўлиб хизмат қилади. Президентимиз Ислом Каримов ушбу Қонун лойиҳаси муҳокамасида таъкидлаганидек: "Ҳар қайси партия, бу Қонун қабул қилинганидан кейин қаддини ростлаб, халқ орасига кириши, ўзини ҳақиқий партия деб ҳис этиб сайловларга тайёргарлик кўриш жараёнида ўз дастурий, ғояларини таклиф қилиши лозим. Турли тадбирларни ўтказиши, матбуотда чиқиш қилиши, керак бўлса, вилоятларга, узоқ қишлоқларга бориб, ўша ерда ўз тарафдорларини топиш учун ҳаракат бошлаши зарур".

— Жуманиёз Алибекович, одамларни ҳаётни қонунлар бошқаради, деган ақидага ишонтириш зарур. Бу эса...

— Жуда тўғри фикр, ғоя ҳақида гапирдингиз. Буни кенгроқ, теранроқ мушоҳада этайлик.

Бироқ баъзи бир фуқароларимизнинг сайлов ҳақидаги қарашлари, унинг моҳиятини англашлари ҳали талаб даражасига етгани йўқ. Шу боис демократик жамиятда икки палатали парламент афзалликларини, унинг конституциявий, ҳуқуқий асосларини фуқароларга тушунтириш лозим.

— Бу билан кўзланган мақсадга эришиб бўлармикан?

— Бугунги кунда одамлар қалбидан жой олишнинг янги ва самарали усулларини ишга солиш, аниқ-равшан режалар, тадбирлар белгилаш, уни амалга ошириш вақти келди. Одамлар тафаккури, сиёсий онги ўсди. Энди замон ўзгача. Уларнинг фикр-мулоҳазалари, қарашлари давлат ва жамиятни бошқаришда муҳим ҳисобланаяпти. Халқ фаровонлиги, буюк келажагини истаган ёҳуд шунга олиб борувчи йўлларни кўра оладиган депутатнинг овози энди ўзгача қадрланади.

Сайлов қонунчилигига кўра, депутатликка номзод кўрсатиш ҳуқуқи эндиликда фақат сиёсий партиялар ва фуқаролар, ташаббускор гуруҳларга берилган.

Сиёсий партиялар бугундан кечиктирмай омма ўртасидаги ижтимоий-сиёсий фаолиятни кучайтиришлари, шу мақсадда халқнинг ичига бевосита кириб боришлари, уларнинг муаммоларини ўрганишлари, ҳал этишлари, умуман дардига малҳам бўлишлари ва шу йўл билан сайловчилар ишончини қозонишлари лозим бўлади. Бошқача айтганда, ҳам ўзларининг, ҳам партия аъзоларининг ҳар томонлама фаоллигини оширишлари талаб этилади.

— Биз ҳам сизнинг партиянгизга фаоллик ва сайловчилар манфаатини ифода этишда собитқадамлик тилаймиз.

Убайдулла СИРОЖЕВ
суҳбатлашди.

ИШЧИ ГУРУҲИ ТУЗИЛДИ

Ўзбекистон "Адолат" социал-демократик партияси Сиёсий Кенгашида бўлиб ўтган фаоллар йиғилиши бўлажак сайловларга бағишланди. Уни бошқарган "Адолат" СДП Сиёсий Кенгашининг биринчи котиби, академик Турғунпўлат Даминов Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасига ва маҳаллий Кенгашларга бўлиб ўтадиган сайловларда партиянинг роли ва сайловга қадар олиб бориладиган амалий ишлар ҳақида батафсил гапириб берди.

Йиғилишда "Адолат" СДП Сиёсий Кенгашининг ишчи гуруҳи тузилди ва бу гуруҳ сайловларга тайёргарлик кўриш, тарғибот-ташвиқот ишларини янада кучайтириши борасида изланишлар олиб бориши лозимлиги кўрсатилди.

Сайловларда Олий Мажлис депутатлигига кўрсатиладиган номзодлар, албатта, ўзининг сиёсий маданияти, ишчанлик қобилияти билан фаолият юритган партия аъзолари орасидан танлаб олиниши айтиб ўтилди.

Вилоят, туман шаҳар Кенгашлари депутатлигига ҳам муносиб номзодлар овозга қўйилиши лозимлиги таъкидлаб ўтилди.

Вилоят ШОДИЕВА,
"Адолат" мухбири

«Обуна — 2005»

"АДОЛАТ" ҲАМРОҲИНГИЗ БЎЛСИН!

"Адолат" газетаси йил сайин одамлар қалбидан чуқур жой олмоқда. Газета саҳифаларида турмушимизнинг ҳамма соҳалари изчил ёритиб борилаяпти. Бу юртимизда адолат тамойилларини қарор топтиришга хизмат қилмоқда.

Газета келаси йили ҳам кўпчилик муштарийларнинг севимли нашрига айланади. Унда Сиз азиз газетхонлар ўзингизни қизиқтирган кўплаб масалаларга жавоб олиб, ранг-баранг мавзулардаги бир-биридан қизиқарли мақолалар, очерк ва фельетонлар, памфлетлар билан танишасиз. Севимли газетангиз порахўрликка, таъмагирликка, мансабпарастларга, ўз вазифасини суиистеъмол қилувчиларга таниш-билишчиликка ва эл ризқига чанг солган, кибру ҳавою, айш-ишратга берилганларга қарши адолат шамшири билан дадил курашаверади.

Азиз муштарийлар! "Адолат" газетасига обуна бошланди. Келгуси йилда ҳам уни қўлдан қўймай ўқий десангиз — "Адолат"га обуна бўлинг!

Нашр кўрсаткичи — 100.

"Адолат" ҳамиша Сизга ҳамроҳ бўлсин!

ҚАҲРАМОНГА ҒОЛИБЛИК ЯРАШАДИ

Жомбой туманидаги Хўжам Низоматов номли ширкат хўжалиги заршунослари давлатига пахта сотиш шартномавий режасини Самарқанд вилоятида биринчилардан бўлиб уддаладилар. Хирмонга 775 тонна юқори сифатли хомашё етказиб берилди.

— Бу муваффақият пахтачиликни манфаатли соҳа сифатида ривожлантираётганимиз натижаси, — дейди хўжалик бошқаруви раиси, Ўзбекистон Қаҳрамони Аваз Эргашев. — Дастлабки ҳисоб китобларга кўра ана шу ҳосилдан 20 миллион сўм даромад олишни мўлжаллаяпмиз. Шу билан бирга йиғим-теримни давом эттириб давлатга яна 775 тонна пахта топширмоқчимиз.

Зоҳир ТЎРАҚУЛОВ
"Адолат" мухбири

ТОЛАНИНГ ҲАММАСИ ЭКСПОРТГА

Айни кунларда Тошкент вилояти пахтазорларида иш ҳар қачонгидан қизғин. Миришкорлар йил бўйи пешона тери эвазига етиштирган мўл ҳосилни ёғин-сочинли кунларга қолдирмай йиғиб териб олиш учун зарбдорчасига меҳнат қилмоқдалар.

Далалардан йиғиштириб олинган "оқ олтин"ни махтал қилмай қабул қилиб олиш, уни кўнгилдагидек сақлаш ва қайта ишлашни тўғри ташкил этиш йиғим-терим суръатини ошириш, пахтакор меҳнатининг самарадорлигини юксалтиришрда муҳим омил ҳисобланади. Буни қалбдан ҳис этган "Алимкент пахта тозалаш заводи" ҳиссадорлик жамияти жамоаси Оққўрғон тумани далаларидан оқиб келаётган ҳосилни пешма-пеш қабул қилиб олишмоқда.

Натижада ҳирмонлар тобора залворли бўлиб боряпти. Айни дамда янги ҳосилдан ажратиб олинган сифатли толалар чет эллик истеъмолчиларга жўнатила бошланди. Бу ерда тайёрланган толанинг юз фоизи чет элга жўнатилиши режалаштирилган.

Жорий йилда 20 минг тоннага яқин пахта қабул қилишни мўлжаллаганмиз — дейди жамият бошқаруви раиси муовини Икром Зоиров. — Мақсадимиз ана шу ҳосилдан олинадиган толани ўтган йилгига нисбатан 0,7 фоиз ошириш. Ана шунда 30 миллион сўм қўшимча даромад олишимиз мумкин. Режани амалга ошириш учун имконият етарли. Сабаби заводимиз реконструкция қилинди. Арим цехларга замонавий дастгоҳлар ўрнатилди. Натижада одамларнинг меҳнати самарали, маҳсулот сифати олий бўлмоқда.

Ҳа, алимкентлик пахта тозаловчилар бу йил ҳар қачонгидан баракали меҳнат қилишяпти. Биз ҳам уларнинг шарафли ишларига омад тилаймиз

Каримжон РИХСИЕВ,
"Адолат" мухбири

СУРАТЛАРДА: жамият бошқаруви раиси муовини Икром Зоиров ишчи Фахриддин Эркабоев билан; чет эллик ҳамкорларга тола жўнатилаяпти.
Муаллиф олган суратлар

Ўзбекистонда ҳуқуқий демократик давлат изчил барпо этилмоқда. Бу улкан жараён жамият ҳаётининг барча соҳаларида ижтимоий адолат тамойилларини қарор топтириш билан чамбарчас ҳолда олиб борилаяпти.

АДОЛАТ ТАМОЙИЛИ — УСТУВОР ЙЎНАЛИШ

Президентимиз Ислом Каримов таъкидлаганидек, «ижтимоий адолат бозор иқтисодиётига асосланган ҳуқуқий демократик давлатнинг асосий мақсади, ҳуқуқий давлат ва фуқаролик жамиятининг асосий тамойилидир...»

Табиийки, ижтимоий адолат ислоҳотлар стратегиясининг йўналишларидан бири сифатида давлат, жамият, ижтимоий муносабат тизимида алоҳида ўрин тутади. Зеро, мамлакатимизда амалга оширилаётган иқтисодий ва сиёсий ислоҳотлар мазмунида ҳам ижтимоий адолат тамойили устувор аҳамиятга эга.

Албатта, ижтимоий адолат тушунчаси муайян жамиятга нисбатан қўлланилади. Шу маънода қонунчилик, ҳуқуқий давлат ва фуқаролик жамиятини барпо этиш жараёнларида рўёбга чиқиши мумкин. Демак, «Куч — адолатда» тамойилининг мустақил миллий давлатчилик шароитида давлат сиёсати даражасига кўтарилганлиги ички мантиққа эга. Президентимиз Ислом Каримов “Биз янги озод жамият, ҳуқуқий давлат қуришни ўз олдимизга мақсад қилиб қўйган эканмиз, адолат тамойилини устувор принцип сифатида эътироф этамиз” — деб таъкидлайди.

Ўз мазмун — моҳиятига кўра ижтимоий муносабатларнинг бутун бир тизимига дахлдор бўлган адолат ғояси жамиятнинг демократлашиб бориши шароитида тобора ижтимоий-сиёсий мазмунга эга бўлади. Демократик жамиятни барпо этиш қонун устуворлиги ва фуқаролар эркинлигини таъминловчи адолатли муносабатлар қарор топгандагина тўлиқ амалга ошади.

Маълумки, фуқаролик жамиятининг негизини бозор муносабатлари ташкил этади. Бозор муносабатларининг шаклланиши шароитида ижтимоий адолатни таъминлаш долзарб аҳамият касб этади.

Ижтимоий адолат муаммолари шарқ мутафаккирларининг азалдан ўйлантириб келган. Абу Наср Форобий, Юсуф Хос Ҳожиб, Низомулмулк, Амир Темур, Алишер Навоий, Заҳириддин Муҳаммад Бобур, Ҳожи Самандар Термизий, Муҳаммад Раҳимхон Ферузнинг сиёсий қарашларида адолатнинг нафақат назарий, балки амалий жиҳатлари фаолият қоидаси сифатида акс этган. Давлатни бошқариш, сиёсат юритиш, юрт тинчлиги ва халқ фаровонлигини таъминлаш бир бутун масала деб қаралган. Адолат тушунчасини келиб чиқиш тўғрисидаги қарашлар жамият ҳаётининг турли соҳаларида ифодасини ишонарли тарзда топди. Шунингдек, адолат қоидаси жамият ҳаётида мувозанат, меъёр мазмунига эга бўлган қонун тушунчаларига боғлиқ тарзда талқин қилинди.

Бугунги кунда адолат янгича мазмун касб этмоқда. XXI асрда ҳам ижтимоий адолат барча инсонларнинг манфаат ва эҳтиёжлари билан боғлиқ муаммо бўлиб қолмоқда. Мутахассислар ижтимоий адолатни ҳуқуқ соҳасида, бурч ва масъулиятда, моддий неъматларни тақсимлашда, имконият ва ҳуқуқлар тенглигида кўрадилар. Албатта, бу масалага янгича қарашга уринишдир. Ваҳоланки, собиқ шўролар даврида ижтимоий адолат тенглаштириш тамойили билан алмаштирилган эди.

Ижтимоий адолат тараққиёт йўлига кирган жамиятлар ҳаётида ҳам долзарб аҳамиятга эга. Мамлакатимизда фаровон фуқаролик жамиятини барпо этиш — мақсад, амалга оширилаётган ислоҳотлар — восита бўлиб, жамиятимизда ҳукм сураётган ижтимоий-сиёсий барқарорлик ўз навбатида ислоҳотлар учун шарт-шароитдир.

Мустақиллик даврида одамларимиз онгида ижтимоий адолатнинг бутунлай янги тушунчасини шаклланиши, иқтисодий ва сиёсий ислоҳотлар самарасини халқ ҳаётида ҳис этиш билан боғлиқ. Бундай тушунча жамиятнинг ҳар бир аъзоси учун тенг имконият яратишдан иборат.

Ижтимоий адолат турли-туман муносабатлар, хусусан, «субъект — субъект» муносабатларини, масалан, ҳуқумат — фуқаро, иш берувчи — иш олувчи, мулкдор — ёлланма ишчи каби муносабатларни қамраб олади. Давлат бошқарувида ва ижтимоий ҳаётда фуқароларнинг эркинликлари ва ҳуқуқлари кафолатланганлиги ижтимоий адолатнинг муҳим белгисидир.

Ижтимоий адолат объекти бўлиб эса жамият ҳаётида муҳим ўрин тутувчи қадриятлар — бойлик, мулк, даромадлар, ҳокимият, ҳақ-ҳуқуқлар, обрў, хуллас, инсоннинг жамиятда олиши мумкин бўлган барча нарсалари хизмат қилади. Ўз нав-батида, жамият ҳаётининг турли соҳаларида адолат объекти турли кўринишда бўлади. Хусусан, тақсимловчи адолатнинг объекти асосан тақсимлаш мумкин бўлган моддий неъматлар ва хизмат турлари (иқтисодий неъматлар, ижтимоий маҳсулот, мулк, даромадлар, товарлар, хизмат турлари) ҳисобланади.

Шуни алоҳида таъкидлаш зарурки, тақсимлаш — адолатнинг функционал эмас, балки тиклаш салоҳиятини ҳам ифодалайди. Шу маънода жиноят-жазо, зарар-тўлов, ҳуқуқ-мажбурият муносабатларида ҳуқуқнинг ахамияти каттадир. Социал соҳада эса ижтимоий кафолатлар, соғлиқлар ва суғурта тизими катта ўрин тутади.

Ўзбек халқида тенглаштирувчи адолат кўриниши сифатидаги уйғунлашувчи адолат чуқур анъаналарга эга.

Кучли ижтимоий сиёсат юритиш ҳам ижтимоий адолат қоидалари билан мустаҳкам боғлиқдир. Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 14-моддасида “Давлат ўз фаолиятини инсон ва жамият фаровонлигини кўзлаб, ижтимоий адолат ва қонунийлик принциплари асосида амалга оширади” — деб белгиланган. Давлатнинг ижтимоий адолат ва демократия қоидаларига содиқлиги Конституциянинг «Муқаддимаси»да ҳам қайд қилинган.

Жамиятда адолатни ўрнатиш учун давлатнинг кучи билан биргаликда, нодавлат ташкилотларнинг, жамоатчилик, сиёсий партияларнинг ҳам иштироки зарур. Уларнинг жушқин фаолиятисиз давлат ижтимоий адолат учун курашда ҳам ижтимоий адолатни жамиятда чуқур сингмайди. Шу маънода Ўзбекистон «Адолат» социал-демократик партиясининг бу соҳада ташаббускор бўлиши табиийдир. Партиянинг бўлажак сайловларда ҳам ўз фаол иштироки орқали ижтимоий адолатни ўрнатиш йўлида изчил иш олиб бориши ғоят муҳимдир.

Тошпўлат МАТИБАЕВ,
«Ўзбекистон темир йўллари» ДАТК темирйўлчилар касаба уюшмаси Марказий Кенгаши қошидаги «Сиҳатгоҳ» санаторияси бош шифокори, «Адолат» СДП фаоли

БЎЛАЖАК САЙЛОВЛАР ОЛДИДАН

Сайлов кампанияси — масъулиятли палла. Уни тўла ҳис этган Ўзбекистон “Адолат” СДП Сиёсий Кенгаши жойларда сайловга тайёргарлик ишларини кучайтирмоқда. Шу билан биргаликда тарғибот-ташвиқотни авж олдиришга алоҳида эътибор беряпти. Ана шундай тадбирларнинг бири пойтахтимизнинг Миробод туманида бўлиб ўтди.

Туман партия Кенгаши билан “Ўзбекистон темир йўллари” ДАТК темирйўлчилар касаба уюшмаси Марказий Кенгашига қарашли “Сиҳатгоҳ” санаторияси раҳбариятининг ташаббуси билан ташкил этилган бу йиғилишда шаҳардаги қатор туман партия Кенгашларининг етакчилари, фаоллар, маҳаллий ёшлар ва маҳалла фуқаролар йиғинларининг вакиллари иштирок этдилар. Улар ҳузурида партия Сиёсий Кенгаши котиби Равшан Ҳайдаров, Миробод туман партия Кенгашининг биринчи котиби Шаҳзода Исоқжонова, “Сиҳатгоҳ” санаторияси бош шифокори Тошпўлат Матибаев, шаҳар партия Кенгашининг котиби Гавҳар Атабекова, “Адолат” газетаси бош муҳаррири вазифасини бажарувчи Рустам Аҳмадалиев ва бошқалар сўзга чиқишиб партиянинг айни кунларда олиб бораётган кенг қамровли ишлари ҳақида гапириб беришди. Партиянинг сайловолди Дастурида кўзда тутилган вазифаларга йиғилганларнинг эътиборини қаратишди.

Бўлиб ўтган савол жавоблар ёшларнинг бу партияга катта қизиқиш билан қараётганликларини кўрсатди. Шу билан биргаликда жамиятимизда аёлларнинг ўрни ва ролини оширишга алоҳида эътибор берилаётганлиги йиғилишда қайд этилиб, бу борада қилинган ишлар ҳақида тўхталиб ўтилди.

Тадбир сўнгида йиғилиш иштирокчиларига дастурхон ёзилиб, улар бир пиёла чой устида суҳбатни давом эттиришди. Даврага таниқли қўшиқчилар томонидан тайёрланган концерт дастури алоҳида файз киритди.

Суратларда: Йиғилиш қатнашчиларининг бир гуруҳи ва тадбирдан лавҳалар.

ТАЪЛИМДА ЗАМОНАВИЙ ТЕХНОЛОГИЯЛАР

Тошкентда "Фан-техника ва таълимда интеркоммуникация ва ҳисоблаш технологиялари" мавзуида халқаро семинар ўтказилди. Унда республикамиз илм-фан аҳли ва Мустақил Ҳамдўстлик Давлатларидан ташриф буюрган таниқли олимлар ва мутахассислар иштирок этди.

Республика Вазирлар Маҳкамасининг қарорига мувофиқ, бугунги кунда барча ишлаб чиқариш тармоқлари, муассасалари ва ўқув юртларида замонавий ахборот технологиялари ёрдамида иш юритиш йўлга қўйилмоқда. Коммуникация воситаларидан бири интернет тизимининг электрон тижорат веб-сайтларидан фойдаланаётган фирма ва ташкилотларнинг ташқи савдо айланмаси йилдан-йилга ўсмоқда.

Ахборот технологияларисиз ҳеч бир давлатни тасаввур қилиб бўлмайди. Қайси давлатда технологиялар ривожланган бўлса, ўша давлатнинг иқтисоди ҳам ривожланган бўлади. Демак, бугунги кунда Ўзбекистонда ҳам мутахассислар тайёрлаб, бу борада илмий ишлар олиб бориш керак. Мазкур анжуман ҳам шу кунгача олинган натижаларни умумлаштириб, унинг ривожини белгилаб олиш мақсадида ўтказилди.

Анжуманда ахборот технологиялари ва автоматлаштирилган тизимнинг бошқарилиши, дастурлаш технологиялари, таълимда ахборот технологияларидан фойдаланиш ҳамда ахборот хавфсизлиги бўйича маърузалар тингланди. Инновация жараёнларини бошқаришда ахборот технологияларидан фойдаланишнинг айрим муаммолари, илғор компютер дастурларини ишлаб чиқиш бўйича фикр алмашилди.

Алоуддин ҒАФФОРОВ,
"Туркистон-пресс"

МАРҒИЛОН ДУХОБАЛАРИ

Марғилон шаҳрида бозоргир маҳсулот, сержило бахмаллар ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. “Марғилон бахмаллари” хусусий ишлаб чиқариш фирмасига асос солган, ёш тадбиркор Абдурашид Жўрабоев бозор талабларидан келиб чиқиб, янги ишлаб чиқариш тармоғини ишга туширди.

Соҳа мутасаддиларининг таъкидлашларича, жорий йилнинг дастлабки ярим йиллик якунларига кўра, 78 миллион сўмлик сержило бахмаллар тайёрлаб, истеъмолчиларга етказиб берилди. Бугунга келиб тайёрлов, тўқув ва бўяш цехлари фаолият кўрсатяпти. Хом ашёнинг асосий қисми Фарғона кимёвий толалар заводидан олинмоқда.— Ҳозирда маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми ва сифатини ошириш борасида амалий иш олиб боряпмиз, — деди фирма раҳбари Абдурашид Жўрабоев. — Шу мақсадда тайёр маҳсулотларга замонавий ранглар бериш учун бўёқ цехини қайта жиҳозлашга киришдик. Айни кунда Италиянинг “Ариоли” ва Германиянинг “Текистима” компаниялари билан ҳамкорликда ишлаб чиқариш дастгоҳлари олиб келдик. Янги ишлаб чиқариш ускуналари матоларга турли ранг бериш билан бирга, уларга ранг-баранг гул ва манзаралар аксини тушириш хусусиятига ҳам эга. Ишлаб чиқаришга жорий қилинган янгилик туфайли яна қирққа яқин янги иш ўринлари яратилади. Шу билан бирга маҳсулотларимизни Тожикистон, Қирғизистон, Қозоғистон ва Туркманистон республикаларига экспорт қилиш имкониятини ҳам беради. Шунингдек, “СТБ-216” тўқув дастгоҳлари ёрдамида эни икки метргача бўлган пахтали матолар ишлаб чиқариш юзасидан россияликлар билан ҳамкорлик қиляпмиз.

Янги ишлаб чиқариш тармоғида ишчи-хизматчиларни ижтимоий ҳимоялаш, меҳнат ва дам олиш билан боғлиқ барча шароитлар яратиб берилган. Смена ишчилари учун махсус автотранспортлар ажратилди, бепул тушлик, тиббий хизмат йўлга қўйилди.

Расул КАМОЛ,
“Туркистон-пресс”

Журналист суриштируви

ЁПИҒЛИҚ ҚОЗОН

раиснинг устидан ёзганлар «ёзғувчи»га чиқарилди, «жиноят иши» очилган раис лавозимида қолди

Жорий йилнинг 24 апрель куни Хазорасп туманидаги "Хоразм" ширкат хўжалигида ширкат аъзоларининг умумий йиғилиши бўлиб ўтди. Унда вилоятдаги нуфузли идоралар ходимлари иштирок қилди.

Вилоятдаги нуфузли раҳбарларнинг туманлардан бирида жойлашган ширкат аъзоларининг умумий йиғилишида иштирок этиши ва нутқ сўзлаши ҳар куни учрайдиган ҳол эмас, албатта.

... Сўнгги йилларда "Хоразм" ширкат хўжалиги бошқаруви раиси Тоҳир Жуманиёзов фаолияти устидан кўплаб шикоятлар ёзила бошланди. Шикоятларда раиснинг фермерлик йўлига асоссиз тўсиқлар қўяётгани, ширкатда иш ҳақларини олди, деб сохта имзолар орқали "ведомостлар" тузилаётгани, амалда меҳнаткашлар ҳақ ололмаётгани, туну-кун ишласалар ҳам, режани бажарсалар ҳам охир-оқибат ширкатдан қарздор бўлиб қолаётганликлари, ишчилар меҳнатига бор-йўғи йил бўйи 100-200 килограмм шоли берилаётгани, ширкат раиси фуқаролар манфаатига беписанд муносабатда эканлиги, экилган ғаллаларни бир қарич бўлганда ҳайдатиб ташлаганлиги, хуллас, раис фаолиятидан норозилик қаламга олинган эди.

Масалан, фуқаро Шоҳсанам Солиева 30 минг сўм аванс пули, 36 килограмм пахта ёғи, 350 килограмм шрот "ведомост"ларидаги имзо ўзиники эмаслигини, улар оила аъзолари билан "ведомост"ларда кўрсатилган пул ва маҳсулотларни олмаганликларини, режани бажаргани билан ширкатдан 107 минг сўм қарз чиққанлигини ёзади. II-гуруҳ ногирони Шехназар Раззоқов эса "25 сотих қўшимча томорқа еримдаги буғдойим айни майса бўлганида ҳайдатиб ташланди" деб норози бўлади.

"2002 йилнинг майида бульдозеримнинг цеп қисми ишдан чиқди, - деб шикоят билдиради Бахтиёр Қодиров. - Раис иш ҳақинг ҳисобидан қўясан, деди. Унамагандим, бульдозеримни олиб қўйишди".

Аризагўй Атахон Бобоев аризасида раиснинг ўзи хотини номига фермерлик ташкил қилгани-ю, лекин бошқаларга, хусусан, 31 фуқаро ҳамда ўзининг аризасига келганда халққа нотўғри ташвиқот қилиниб, рад этилаётгани ва бошқа нарсалар ҳақида ёзади.

Шунга ўхшаш фуқароларнинг ўз манфаатига доир шикоятларига муносабат ўта қалтис бўлди. Аризагўйлар "ҳар боб" билан урила бошлади. Эларо улар номи "аризача-туҳматчи"га чиқарилди. Бундай пайтларда ариза берилган ташкилотлардан келганларнинг "шикоятлар тасдиғини топмади" каби хулосалари ширкат катталари ва айнан раисга қўл келган бўлса ажаб эмас.

2003 йилнинг январида вилоят прокуратурасидан Рустам Мираҳмедов деган терговчи келиб турли юқори идораларга ёзган шикоят-аризаларимизга кўра текшириш ўтказди, - дейди Шоҳсанам Солиева. - Мен ҳам дардимни айтдим. У кейинчалик ўғлим Ғулом Жуманиёзовни чақириб, ведомостдаги онам Шоҳсанам Солиева номига ёзилган нарсаларни мен олдим, деб ёзиб берсанг ўзингни ишга тиклаттираман, ширкатдан бўлган қарзингни йўқ қилдираман, дея ундан кўрсатма ёздириб олган. Ва шундан кейин уйимизга ширкат томонидан 500 килограмм буғдой "совға" тарзида олиб бориб берилди... Бироз кейинчалик билдикки, хўжалик томонидан совға тарзида берилган 500 килограмм буғдойнинг ҳар бир килоси 200 сўмдан ҳисобланиб, жами 100 минг сўм иш ҳақимиз ҳисобига урилибди.

- Оиламизнинг пудрат ери бор эди, иш ҳақини сўраб борсак қарз бўлиб турибмиз, - дейди Ғофур Бузяков - терговчи Р.Мираҳмедовга мурожаат қилдим. У аризамни йиртиб ташлади ва уйимга ширкат ҳисобидан 200 кг буғдой юбортирди. Тўғри, бу ҳолдан аввал кувонган эдим. Кейинроқ билсам, буғдойнинг ҳар бир килоси 200 сўмдан ҳисобланиб оиламиз ҳисобига 40 минг сўм ёзилибди. Ваҳоланки, 2002 йил бозордаги нархи 100-120 сўмдан ошган эмас. Аммо, пушаймонлик вақти эмас эди. Терговчи кетиб бўлган эди.

Хуллас, мана шундай "текшириш" усули қўл келиб ширкат катталари ҳақини сўраётганларни кўпини бигиз қилишди. 2003 йилнинг февраль ойида ширкатнинг вакиллар йиғилиши чақирилиб, аризагўйларнинг турли юқори идораларига ёзган аризалари мутлақо асоссиз эканлиги барчага маълум этилди. Бу хабарни туман ҳокими прокурори судлари ўтирганларга бараварига етказилган эди...

Ана энди аризачиларнинг таъна-дашномини кўринг. Аризачилар ўзларини турайлик, уруғ-аймоғини ҳам улар бир элакдан ўтказиб, "туҳматчи" деб айтилди. Ҳатто Конституция берган ҳуқуқдан ҳам маҳрум бўлишди - мажлисда "уларнинг шикоятлари ҳеч жойда ижобий ҳал этилмаган" деган талаблар айтилди.

Ҳақини сўраб, Ўзбекистон республикаси қонунларида берилган ҳуқуқдан фойдаланиб мурожаат қилаётган инсонларга шундай муносабатда бўлинган мажлисда шахсан туман прокурори ҳам иштирок этаётган эди. Худди ўша мажлисда фермерликка ариза берган 31 фуқаронинг аризаси якка-якка кўрилмасдан, ўқилмасдан, биратўла рад этилди.

Ўз ҳақ-ҳуқуқига доир ариза ёзганларнинг олдида энди бошқа масала пайдо бўлди - улар элат ичида шарманда бўлишди, "ёзғувчи" номини олишди. Воажабки, улар энди бекорчиликдан ёзишни касб қилиб олган одамлар эмаслигини исботлаши керак. Лекин қаерга борсин - туман эшиклари ёпиқ, бунга мажлисда яна бир гувоҳ бўлишди. Вилоят прокуратураси ходимининг текширувидан кейин яна номлари қора бўлган бўлса, кимга ишонсин?..

2003 йилнинг июлида уларни вилоят ҳокими қабул қилди. Эшитди. Холис текширишни прокуратура ўз зиммасига олди.

Ҳаркалай, холислик аризагўйлар бекорга хат-қалам қилиб юрмаганлигини, юқоридаги мажлислар ҳақ сўраб, маош талаб қилганларни дўппослаш ва бебурд қилиш учун уюштирилганини исботлаб қолди. Мана бу маълумотларга эътибор беринг.

Ўтказилган хўжалик тафтиш жараёнида пахта етиштириш учун келган ёқилғи тараш, "Хоразм-Шакар" давлат корхонасидан ўтказилган ўғит ва бошқа маҳсулотлар, пахта ва ғалла маҳсулотларининг учёти юритилмаган ва тафтиш натижасида курилиш материалларини кирим қилиш, давлат бюджетига тўланиши лозим бўлган солиқларни ўз вақтида тўламаслик, тайёр маҳсулотларни ҳисобдан чиқариш, ишчилардан тўлов ундириш ва бошқалар бўйича ширкат хўжалигида жами камчиликлар аниқланган. Хоразм вилоят прокуратурасининг биринчи ўринбосари И.Давлетовнинг шу йилнинг 22 февралдаги қарорига асосан "Хоразм" ширкат хўжалигининг раиси Т.Жуманиёзов ва бошқаларга нисбатан жиноят ишлари қўзғатилган.

Кўриб турганингиздек, аризачи-фуқаролар мурожаатлари асоссиз бўлмаган. Хуллас, тафтиш натижаларига кўра ширкат хўжалигида жиноий ҳаракатлар содир этилганлиги аниқланган.

Биз мазкор масала бўйича вилоят мутасаддилари билан ҳам учрашдик. Улар ширкатдаги аҳвол ҳақида батафсил маълумот беришди.

ҳисоб рақамидан иш ҳақи учун 24 миллион, нафақа учун 3 миллион ҳамда бюджетга 1,2 миллион сўм пул ўтказилгани аниқланган. Бундан ташқари 28 миллион 200 минг сўм олиб, улар ширкат хўжалигига тарқатилган товар сотиб олинди, лекин ҳужжатларда ҳисобга олинмаган. Т.Жуманиёзов ширкат аъзоларига 1011541 сўм пулни "ведомост"лар орқали ўзлаштирилган. 33 миллион 914 минг сўм 41-тонна пулига 3 та "Нексия" сотиб олинган. Ширкатдаги ўрдакхона ҳам арзон нархда пулланган - 235 минг сўм. Ва ҳоказо.

Шунга ўхшаш текширув натижасида аниқланган ҳолатлар - раис Тоҳир Жуманиёзов, бош ҳисобчилар Ж.Қурбонов ва Б.Маткаримовларга нисбатан қўзғатилган жиноят ишида Ж.Қурбонов билан Б.Маткаримовларнинг иши судга оширилган. Жиноятнинг Т.Жуманиёзовга нисбатан бўлган қисми эса унинг нафақа ёшидалиги эътиборга олиниб 2003 йилнинг 1 декабрдаги амнистия актига кўра тугатилган.

Гувоҳи бўлганингиздек аризачилар бекорга ёзилмаган экан. Уларнинг талаби билан бошланган текширув ҳақиқатни аниқлади.

Энди мана бу маълумотларга разм солинг. Т.Жуманиёзов бош ҳисобчилар Ж.Қурбонов ва Б.Маткаримовлар билан биргаликда ширкат хўжалиги ...

Асилда ким таънага қўпроқ лойиқ эди? Хўжаликни қамашиб ётганлар ёки аризачилар? Ширкат аъзоларига иш ҳақини бермаган ҳамда 3 та "Нексия"ни олган раис, "катайса" қилиб ширкатни дашномга қолдирганлар ёки ширкат аъзоларининг 15 миллион сўмлик иш ҳақини қалбакилаштириб ўзлаштирганлар ...

зачи А.Бобоев ёки Ш.Солиевамидики уларга қўл бигиз қилинса? Шу нарса қизиқ: бу ғазаблар ортида ким турибди!

Бу ерда қандайдир ўйин, аввалдан тайёрланган сценарий иш бераётган кўринади. Ёки одамлар ўзининг ҳақини ярим ... Бундай дейишга асосларимиз бор. Дастлабки прокуратура текширишлари ...

Бу холатни вилоятдан келган мутасаддилар ширкат тўғрисидаги кўпинча рўкач қилиб, "бошқарув раисини умумий мажлис сайлайди, ширкатга асосан уларни раисга овоз беришди" деб ҳисоблашга ...

Тўғри, бошқарув раисини умумий йиғилиш сайлайди. Лекин биз умумий йиғилишдаги "Об-заво" бошқариламаётганини, шу ширкат бўйича билдирмоқдамиз, холос.

Т.Жуманиёзов ширкатга дастлаб 1992 йил раис этиб сайланган. ... 1997 йили Т.Жуманиёзов яна ширкатга раис қилиб сайланади. ... Хуллас, ҳаммаси кимнинг хоҳиши билан бўлаётган эди? Кимлар ёпиғлик қозонни ёпиғлигича қолишини хоҳлашяпти. Ана шуниси ажабланарли.

Акбар ЖОНУЗОҚОВ,
журналист

СИЗГА ТАЪЗИМ, СИЗГА ЭЪЗОЗ, УСТОЗЛАР!

БАХТИЁРЛИК КОШОНАСИ

Ўқув даргоҳимизни кўпчилик шундай қиёслашидан мамнунмиз, — дейди Шеробод тиббиёт коллежи директори Рустам Мардонов

Буюк файласуфлардан бири: "Сен айтаётган халқнинг ёшлари ҳақида менга айтиб бер. Мен сенга шу халқнинг эртанги куни ва келажаги ҳақида башорат қиламан" деган экан.

Истиқлолимиз шарофати ила олис Сурхондарёнинг Шеробод туманида ҳам ёш авлоднинг таълим-тарбияси, бугуни, эртаси хусусида кўпкина амалий ишлар қилинди. Туманда кўпчилик ёшларнинг севимли илм даргоҳига айланган Шеробод тиббиёт коллежи ҳам фикримизнинг ёрқин далилидир.

Ҳўш, туманда тиббиёт соҳасининг қалдирғочларини тайёрлаб берадиган мазкур илм даргоҳида бугунги кунда таҳсинга сазовор қандай ишлар амалга оширилмоқда.

Суҳбатдошимиз Шеробод тиббиёт коллежи директори Рустам Мардоновга айни шу саволни бердик.

— Шуни алоҳида таъкидлаш кераки, бугун коллежимизда фарзандларимизнинг юқори билим ва кўникмаларига эга бўлиб, вояга етиши учун керакли барча ишларни қилмоқдамиз. Айни кунларда коллежимизда 104 нафар устоз-ўқитувчилар талабаларимизга таълим-тарбия бермоқда. Уларнинг кўпчилиги олий тоифали ўқитувчи ва фан номзодларидан иборат. Коллежимизда учта бўлим мавжуд бўлиб, улар ҳамширалик иши, даволаш иши, ортапедик стоматология ҳисобланади. Шунингдек коллежда 8 та кафедра мавжуд. Ҳозирги кунда коллежимизда 1468 нафар талабалар илм ўрганишмоқда.

Бугунги кунда ҳукуматимиз барча илм даргоҳларини замонавий кўринишда ва шунга мос ўқув жиҳозлари билан таъминлашга алоҳида эътибор қаратмоқда. Бизнинг илм даргоҳимизга ҳам бугун келган одам ҳайратдан оғзи очилиб қолиши аниқ. Ўқув даргоҳимизнинг чор атрофи манзарали дарахт ва гуллар билан безатилган. Ўқув ва услубий хоналар жаҳон стандартларига мос тарзда асбоб-ускуна ва ўқув жиҳозлари билан тўлиқ таъминланди. Ҳозирги асрни Президентимиз айтган интеллектуал ёшлари асри эканлигини бутун дунё билимдонлари очиқчасига тан олмоқда. Бизнинг ўқув масканимизда ёшларимиз компьютер технологиялари асосида таълим-тарбия бериш йўлга қўйилган бўлиб, 36 та энг сўнгги русумдаги замонавий компьютерлар, талабаларимиз учун эътиборга топширилиб қўйилган...

— Бугун ёшларимизда негадир китоб мутолаа қилишга бўлган эҳтиёжи камайиб бораётганидан кўпчилик ўқитувчи ва муаллимлар нолишмоқда. Айтингчи, сиз раҳбарлик қилаётган мазкур илм даргоҳида фарзандларимизнинг китоб ўқиши учун қандай фойдаланишига эътибор қандай бўлмоқда?

— Коллежимизда фаолият юритаётган маънавият ва маърифат хоналари талабаларимиз ва ўқитувчиларга самарали хизмат кўрсатиб келмоқда. Бундан ташқари, кутубхонамиз ҳам мавжуд бўлиб, унда 20 мингдан зиёд турли соҳага оид китоблар сақланмоқда. Бу китоблардан деярли барча талаба ва ўқитувчиларимиз фойдаланиб, ўзларига керакли бўлган билим ва кўникмаларига эга бўлмоқда.

Шунингдек, коллежимизга қарашли 100 ўринли талабалар ётоқхонасида ҳам талабалар китоб ўқиши учун барча шарт-шароитлар яратилган.

— Халқимизда соғ танда соғ ақл деган пурҳикмат нақл бор. Албатта, коллежда ҳам ёшлар спортини ривожлантиришга алоҳида эътибор берилаётгани тайин. Ана шу ҳақда тўхталиб ўтсангиз?

— Дарҳақиқат коллежимизда талабаларимизга жисмоний тарбия фани ва спорт тўгаракларидан 5 нафар ўқитувчи дарс бериб келмоқда. Спортнинг шахмат, шашка, стол тенниси, волейбол, футбол, қўл тўпи каби турлари билан талабаларимиз шуғулланишлари учун деярли ҳамма қулайлик ва имкониятлар яратилган. Ана шу имконият ва қулайликлар туфайли вақтида самара бергандек боис коллежимиз талабалари спорт бўйича туман ва вилоятимизда ўтказилаётган кўрик-танловлар ҳамда мусобақаларда олдинги ўринларни эгаллаб келишмоқда.

Суҳбатдош: Тўлқин ТЕМИРОВ, "Адолат" мухбири

"ЎҚИТУВЧИМ – ФАХРИМ"

Республика Халқ таълими вазирлигида 1 октябр - Ўқитувчилар ва мураббийлар кунига бағишлаб ўтказилган "Ўқитувчим - фахрим" танлови ғолибларини тақдирлаш маросими ўтказилди.

Республика Вазирлар Маҳкамасининг жорий йилнинг 15 июлидаги қарорига мувофиқ, Халқ таълими вазирлиги мамлакатимизда ўқитувчилик касбининг аҳамияти ва обрў-эътиборини ошириш, умумтаълим мактаблари ўқитувчилари меҳнатини рағбатлантириш, уларнинг моддий шарт-шароитларини яхшилаш борасида аниқ мақсадга йўналтирилган ишларни амалга оширмоқда.

Жорий йилнинг май ойида вазирлик томонидан ўқувчи ёшларга пухта билим ва кўникмалар беришга сезиларли ҳисса қўшиб келаётган, ўзининг кўп йиллик фидокорона меҳнати билан элга танилган устоз мураббийларнинг фаолиятини ёритиш, шу орқали уларнинг эл-юрт олдидаги нуфузини ошириш мақсадида "Ўқитувчим - фахрим" танлови эълон қилган эди. Унда журналистлар, мухбирлар, репортёрлар, ёзувчилар, ижодкор ўқитувчилар иштирок этди.

Танловга устоз-мураббийларнинг ҳаёт йўли ёритилган элликка яқин мақола ва очерклар, ўнга яқин телекўрсатув ва радиоэшиттиришлар тақдим этилди. Юборилган материаллар Республика Халқ таълими вазирлиги, Ўзбекистон телерадиокампанияси, Ўзбекистон журналистлари ижодий уюшмаси ҳамда Республика таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси марказий қўмитаси тасдиқлаган ҳакамлар ҳайъати ва танлов муассислари томонидан махсус меъёрлар асосида холисона баҳоланди.

Тадбирда таъкидланишича, барча муаллифлар танловнинг мазмун-моҳиятини тўғри англаб, устозларнинг меҳнатини улуғлаш, уларнинг тажрибасини ёритишга ҳаракат қилишган. Т. Қурбонов, Е. Чеврениди, И. Бўрибоев, Э. Иброҳимов, Б.Жовлиев, Т. Ҳайит каби муаллифларнинг мақола ва очерклари танлов экспертлари томонидан юқори баҳоланди. Шунингдек, телекўрсатувлар ва радиоэшиттиришлар йўналиши бўйича ҳам "Ўзтелерадиокомпанияси"нинг барча теле ва радиоканалларида ўқитувчи-устозларга бағишланган кўрсатув ва радиоэшиттиришлар бериб борилди. Танлов ташкилий қўмитасига бу йўналишлар бўйича келиб тушган таклифлар экспертлар томонидан баҳоланиб, якуний хулосалар танлов ҳайъатига тақдим этилди.

Тадбирда ҳукуматимиз томонидан мактаб таълимини моддий техника баъзасини яхшилашга, ўқитувчиларни моддий рағбатлантиришга катта эътибор қаратилаётганлиги ҳамда "Ўқитувчим - фахрим" танлови ўқитувчи-мураббийларни элга танитишга, шогирдлар қалбида уларга бўлган ҳурмат-иззатни оширишга хизмат қилганлиги таъкидланди.

Тадбир якунида танлов ғолиблари ва халқ таълими тизимидаги беш нафар "Ўзбекистон қаҳрамони" унвонига сазовор бўлган устозларга совғалар топширилди.

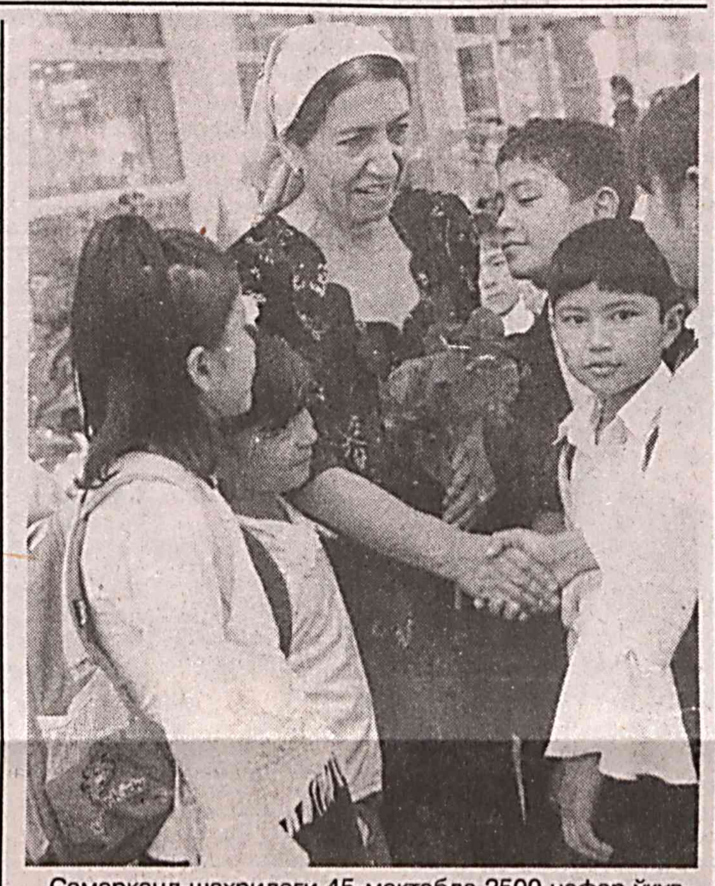

Самарқанд шаҳридаги 45-мактабда 2500 нафар ўқувчи таълим олади. 100 дан зиёд ўқитувчи уларга фан сирларини ўргатиб келмоқда. Олий тоифали математика ўқитувчиси Робия Раҳматова ана шундай жонкуяр мураббийлардан. Унинг маҳорати, бой тажрибаси ёш ҳамкасблари учун ўзига хос мактаб бўлмоқда. Суратда: ўқитувчи Робия Раҳматова ўқувчилар даврасида.

Бугун ижтимоий ҳайтимиздаги қайноқ жабҳаларда аёлларнинг фаол иштироки, муҳим ўрни бор. Аҳолининг турмуш тарзи фаровонлашуви, давр руҳига монанд фаолият юритиш учун, авволо, ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданиятни шакллантириш муҳим.

Партиямизнинг ҳар бир аъзоси, жойлардаги мутасадди вакилларининг дастуруламали сифатида билишади. Чунончи, тобора қизғин тусга кираётан сайловолди кампаниясининг моҳияти шундай эзгу аъмолларни, фидойиликни, изланувчанликни тақазо этмоқда.

Партия фаолларидан бири, Пойтахтимизнинг Яккасарой туманидаги 26-мактаб директори Роҳатой Аннаназарова ҳам мазкур муҳим сиёсий жараён талабларини чуқур ҳис этиб, партиянинг сайловолди дастурини меҳнаткашларга етказиш борасида меҳр билан иш юритмоқда. Бинобарин, касб байрамлари ўқитувчи ва мураббийлар кунини муносиб кутиб олмоқда.

Суратда: «Адолат» СДП Яккасарой туман Кенгашининг биринчи котиби Роҳатой Аннаназарова хоразмлик ҳамкасби Дилбар Ёқубова билан.

УСТОЗ УЛУҒ

Устоз — отангдек улуғ, дейишади. Устоз — одам боласи шуурига маънавият ва маърифат жо қилувчи муҳтарам зотдир.

Зеро, устоз ақлни чархловчи, тўғри йўл кўрсатиб турувчи, фарзандларимиз зиё оламини ёритувчи чироғдир.

— Муаллимлик — шарафли касб бўлиши билан бир қаторда масъулятли ҳамдир,- дейди Тошкент вилояти, Паркент тумани 21-мактаб директори, олий тоифали ўқитувчи Ҳикмат Олимов. — Истиқлолимиз ўқитувчиларимизга жуда катта масъулиятни юклади. Бизнинг мактабимизда меҳнат қилаётган аксарият ўқитувчиларимиз малакали ўқитувчилардир. Улар таълим соҳасида изланишлар олиб боришади.

Шу йил кўплаб ёшларимиз коллеж, лицей, олий ўқув юртларининг талабаси бўлишди. Ўқувчиларимизнинг бу ютуқ ва муваффақиятларга эришишида ўқитувчиларимизнинг меҳнатлари беқиёс. Кўриб турганингиздек, ёшларимиз учун мактабда ҳамма шароитлар етарли. Эндиликда ўқувчиларимиз ихчам парта, стул ва компьютер билан

жиҳозланган ёруғ хоналарда таълим олмоқдалар.

Дарҳақиқат, мамлакатимизда таълим соҳасида ҳам кенг қамровлиислоҳотлар олиб борилмоқда. Бу ислоҳотларнинг самараси ўлароқ, таълим соҳасида хизмат қилаётган ўқитувчи-мураббийларни моддий ва маънавий рағбатлантириш,таълим масканларини замон талабларига мос тарзда ўқув қуроллари билан жиҳозлаш каби хайр ли ва таҳсинга сазовор ишлар амалга оширилмоқда. Мазкур мактабда ҳам маърифий ислоҳотларнинг самараси яққол кўзга ташланаяпти.

Лобар МИРЗАЛИЕВА, талаба

МАЪРИФАТ НУРИНИ УЛАШАЁТГАНЛАР

Пойтахтдаги "Туркистон" саройида 1 октябрь - Ўқитувчи ва мураббийлар умумхалқ байрами муносабати билан тантанали йиғилиш ўтказилди. Унда юртимизнинг ардоқли ўқитувчилари, ёш муаллимлар, жамоатчилик вакиллари иштирок этди

Устозлар фаолиятига, шу орқали фарзандларнинг мукаммал таълим олишларига ҳукуматимиз томонидан юксак эътибор қаратилмоқда. Ҳар йили республика давлат бюджетидан энг катта маблағ таълим тизимини ривожлантириш учун ажратилади. Шу боис бугун шаҳару қишлоқларда замонавий коллеж ва лицейлар қад ростламоқда. 2004-2009 йилларда мактаб таълимини ривожлантириш бўйича давлат умуммиллий дастурининг қабул қилинганлиги эса яқин йиллар ичида умумтаълим мактабларининг моддий-техника базаси ҳам коллеж лицейлар даражасига етишини англатади. Буларнинг барчаси ўқитувчи-мураббийларни мамнун этади.

Ўқитувчи ва мураббийлар байрами муносабати билан ўтказилган йиғилишда Президентнинг Давлат маслаҳатчиси Хайриддин Султонов Ўзбекистон Республикаси Президентининг устоз-мураббийларга йўллаган байрам табригини ўқиб эшиттирди.

Мамлакатимизда изчиллик билан амалга оширилаётган, ўзининг дастлабки натижаларини бераётган Кадрлар тайёрлаш миллий дастури, яқинда қабул қилинган Умумтаълим мактабларини ривожлантириш давлат дастури давлатимизнинг таълим-тарбия йўлида барча имкониятларни сафарбар этаётганидан далолат беради.

Тантанали кечада устозларни Ўзбекистон Қаҳрамони, халқ шоири Абдулла Орипов қутлади. Шунингдек, юртимизнинг таниқли санъаткорлари ва ёш истеъдодлари ижросида ўқитувчи ва мураббийлар учун концерт дастури намойиш қилинди.

Алоуддин ҒАФФОРОВ, "Туркистон-пресс"

"ТАЪЗИМ СИЗГА, УСТОЗЛАР"

Республика давлат болалар кутубхонасида 1 октябр - Ўқитувчилар ва мураббийлар кунига бағишланган "Таъзим сизга, устозлар" деб номланган байрам тадбири ўтказилди.

Социологларнинг тадқиқотларига кўра, дунёда олти мингдан зиёд турли касблар бор экан. Лекин шулар орасида энг машаққатли, шарафли ва алоҳида эътиборга моликларидан бири ўқитувчилик ва мураббийлик ҳисобланади. Бизга оқни-қорадан, яхшини-ёмондан ажрата олишни, ҳаётда қоқилмасдан ўз йўлимизни топишимиз учун қайғурадиган инсон ўқитувчидир.

Кутубхона бугун устоз шогирдлар билан гавжум. Ўқувчилар устоз ва мураббийларни куй-қўшиқлари ва рақслари орқали табриклашди.

Инобат ЭГАМҚУЛОВА, "Туркистон-пресс"

Бугун — Ўқитувчилар ва мураббийлар куни

ОЛИМ БЎЛИШ ОСОН ЭМАС

Кўпдан буён илмий очерк ёзиш ниятида муносиб қаҳрамон излаётган эдим. Бу бадиий асар эмаски, ўзингдан тўқиб чиқарсанг... Шундай ўйлар оғушида юрган кезларим ногаҳон бир гуруҳ иқтисодчи олимлар гурунгида бўлиб қолдим. Улар бир китоб устида қизғин баҳс юритишар эди. Афтидан, деярли ҳаммаси китоб муаллифига тан берар, у билан ҳамкасб бўлганлари боис фахрланишар ва фақат шу туйғуларини китоб таассуротлари орқали ифода этиб қолишга ошиқишарди.

Суҳбат йўналишидан бу китоб янги бухгалтерия ҳисоби бўйича ёзилганини фаҳмладим. Лекин бу мавзу менга унчалик эътиборли бўлиб туюлмади. Айни вақтда ичичимдан ушбу китоб муаллифини яхшироқ билишга қизиқардим. Нима қилсам экан? Уларга ўз ниятимни айтсаммикан? Ҳали ўзим яхши билмаган олим ҳақида очерк ёзаман дейманми? Бу ноўнғай ва дидсизлик бўлур эди. Ўйлана-ўйлана ахийри имконини топдим: уларнинг "қитиқ пати"га тегадиган саволлар бераман – масала ойдинлашади қолади:

— Бу дейман, домла янги бухгалтерия ҳисоби ҳақида китоб ёзган бўлса, эски манбага киритилган ўзгаришларга ойдинлик учун шарҳ ёзиб қўйган бўлса керак-да. Шунга шунча баҳсми? – дедим атайин.

— Китоб сиз айтганчалик жўн эмас, — деди улардан бири қатъият билан. — Аввало уч томдан иборат. Ҳар қайсиси бошдан охиригача янги услубда аниқ факт-далил, кўрсатма ва тавсиялар билан оригинал тарзда ёзилган.

— Шу йилнинг биринчи январидан мамлакатимизда бухгалтерия ҳисобининг янги счетлар режаси тўлиқ жорий қилинди, — деди иккинчи суҳбатдош. — Мана шу борада домланинг китоби ягона дарслик, ҳам қўлланма. У талабалар учун дарслик, барча корхона, ташкилот ва хўжаликлар ҳисобчилари учун эса қўлланма бўлиб хизмат қиляпти.

—Умуман, домлага тан берамиз, — деди яна бир суҳбатдош, — мана, 75 ёшга кирган бўлсалар ҳам, ҳалиям унча-мунча олимнинг қўлидан келмайдиган ишларнинг уддасидан чиқадилар.

— Масалан? — дедим гурунг чўғини пасайтирмаслик учун.

— Масалан, ҳалиям институтда дарс берадилар, бундан ташқари вилоятма-вилоят юриб, бухгалтерия ҳисоби бўйича лекциялар ўқийдилар, бухгалтерлар малака ошириш курсларида машғулотлар ўтказадилар...

Мен қисқа фурсатда домланинг фаолияти билан қизиқиб қолдим. Суҳбатдошларимдан бири буни сезгандек, шеригига қараб:

— Эслайсизми, домланинг Ўзбекистонда биринчи ўзбек тилида чиққан ўттиз босма табоқли "Қишлоқ хўжалигида бухгалтерия ҳисоби" дарслигини ўқир эдик. — деб қолди.

Очиғи, ажаблангaнлигимни яширмадим. Дедимки, бухгалтерия — аниқ фан, тағин бир соҳа — қишлоқ хўжалиги бўйича ёзилган бўлса, бунча материал қаердан олинган? Ахир, ўттиз босма табоқ — икки-учта роман дегани-ку, десам, олимлар жуда жўяли жавоб беришди:

— Четдан қараганда шундай туюлиши мумкин. Лекин бу китоблардан биронта ҳам ортиқча сўз топиб бўлмайди.

Шу гаплардан сўнггина узуқ-юлуқ қарашларимга якун ясадим — домла билан учрашиб, бу хусусда фикрлашишга қатъий қарор қилдим. Шерик ҳам топилди.

Шу мақсадда домланинг шогирдларидан бири, Тошкент давлат Иқтисодиёт университети кафедра мудири, иқтисод фанлари доктори, профессор Нуриддин Жўраев билан Қибрай туманидаги Уймоут қишлоғига йўл олдик. Биз домланинг уйига бораётгандик. Йўл-йўлакай домла ҳақида билганларим шу бўлди:

Абдураҳмон Сотиволдиев — Ўзбекистонда хизмат кўрсатган иқтисодчи, профессор. 1929 йилда туғилган. Аввал Тошкент Молия техникумини, сўнгра Санкт-Петербургдаги Молия иқтисод институтини имтиёзли диплом билан битирган. Ҳозирги Иқтисодиёт Университетининг ҳисоб-иқтисод факультетида дастлаб декан муовини, кейин 10 йил декан бўлиб ишлаган ва ҳоказо.

Бир қарашда бу маълумотлар унчалик залворли эмас. Аммо 120 босма табоқ монография, дарсликлар, мақолалар ёзиб, очиқ матбуотда эълон қилиш – ҳазилакам ишми. Ушбу ишлар фақат салмоқни билдирмайди. Уларнинг сифат даражаси энг юқори – муҳими шунда. Бу соҳа олимларининг эътирофи, иқрори, ўрни келса ҳавасидир. Мен нимани қўшимча қила олардим.

Фақат таассуротларимни баҳам кўрмоқчиман. Бориб ҳовли олдида тўхтадик. Бизни кўриб, бир ўспирин йигит югуриб пешвоз чиқди. Ичкари кирар эканмиз, зуваласи пишиқ, ёшига қараганда жуда бардам, юз-кўзидан самимият балқиб турган инсон кутиб олди. Гарчи тасаввуримдагидан анча тетик, ёш кўринса-да домлани дарров фаҳмладим.

Уй ичида шогирди — фан доктори ва унинг аспиранти, демак, шогирдининг шогирди, биргаликда қандайдир қўлёзмани кўздан кечиришиб ўтиришарди. Улар илмий ишига тақриз ёздириш учун домланинг ҳузурига келишган экан. Биз борганда муҳокама жараёни қизғин давом этаётган эди. Домла биздан шу ишни охиригача етказиб қўймоқчи эканини айтиб йигирма дақиқага узр сўради. Ўз-ўзидан равшанки, домланинг вақти зиқ эди, бунинг устига биз меҳмон бўлиб бориб ўтирибмиз. Меҳмонлар билан суҳбатлашсинми ё илмий ишни кўздан кечирсинми? Албатта, иш — биринчи масала. Домла шогирдларини бошлаб бошқа хонага чиқиб кетар экан, бизга "чой ичиб чақчақлашиб ўтиринглар, мен ҳозир..." деди ва "хафа бўлмаяпсизларми?" дегандек синчков, лекин мулойим назар ташлади.

— Йўқ, бемалол, — ҳозиржавоблик билан муносабат билдирди Нуриддин ака.

Менга бу қулай фурсат эди. Баҳонада домланинг илмий ишлаш услуби билан танишиб оламан деб ўйладим. Бироқ стол устида қоғоз, қалам, айрим вақтли нашрлар ва қўлёзмаларгина бор эди, холос. Мен эса турли қўлланмалар, маълумотномалар, илмий луғатлар, масалан, иқтисодий терминлар изоҳли луғати ёки бухгалтерия терминлари луғати сингари китоб, тўпламларни кўраман, деб ўйлагандим. Қолаверса, ёстиқдай-ёстиқдай кўп жилдли асарларга, қомусларга кўз кўникиб қолган, ахир... Ажиб таассуротимга ҳамроҳим ойдинлик киритди:

— Домла кўпинча ёдаки ёзади, қўшимча адабиётларга эҳтиёж сезмайди. Ҳатто лекцияларидаям конспектдан фойдаланмайди. Аммо кейинги хонада жуда катта илмий кутубхонаси бор. У ерда йўқ китобнинг ўзи йўқ иқтисод соҳасида.

Кўп ҳаялламай домла келиб даврамизга қўшилди. Суҳбатни айнан шу гапдан, яъни дарс ўтиш жараёнида матн-манбалардан фойдаламаслик боисидан бошладим. Домла аввал кулди, кейин камтарлик билан жавоб берди:

— Йўқ, мен ҳам ҳамма домла қатори маъруза матнларини ёзаман. Лекин дарс ўтишда..., яхшиси бошқа гапни айтай, талабаларимга: мен ҳам конспектга қарайман, аммо сизлар буни кўрмай қоласизлар, дейман. Улар эса дарснинг бошидан охиригача мени диққат билан кузатишади, қачон домла конспектга қарар экан, биз уни "тутиб" олсак деб. Устоз конспектга кўз югуртирса, талабалар [illegible]

— Илмий изланишларга қачон вақт ажратасиз? [illegible]

— [illegible]

Бу соҳада ўзбек тилида адабиётлар жуда кам, борлари эски счётлар асосида ёзилган. Хабарингиз бор, солиқ ставкалари ўзгариб кетди. Бу китобнинг долзарблиги шундаки, унда энг охирги счётларни "ипидан игнасигача" дегандай таҳлил қилишга, шарҳлашга, изоҳлаб ва ҳатто асослаб беришга ҳаракат қилдим. Бу ишни барибир кимдир қилиши керак эди — бу ҳаётий зарурат. Акс ҳолда пала-партиш чиққан китоб ва қўлланмалар талабаларниям, жойларда амалий фаолият юритаётган иқтисодчи-ҳисобчиларниям чалғитади.

— Шундай ғализ дарсликлар, китоблар борми?

— Афсуски бор.

— Масалан?

— Масалан, майли, муаллифи сир бўла қолсин, яқинда чиқарилган бухгалтерия ҳисоблари ҳақидаги китоблардан бирида "Касса муомалалари" деган боб бор. Шу ерда ёзилганки, текширув пайтида кассадан ортиқча чиққан пул бюджетга ўтказилади, деб. Бу нотўғри, эски тузумдан – алмисоқдан қолган гап. Ҳозир бундай эмас.

Шунингдек, олдинги китобларни сал таҳрир қилиб, янги ном билан нашр этаётганлар ҳам, афсуски, учраб турибди. Уларда, тасаввур қилинг, илгариги ревизия билан боғлиқ (!) масалалар мавжуд. Ҳайрон қоласан киши, наҳотки, жамиятдаги шунча ўзгариш ва янгиликларни кўрмаса улар?!

Шошилинч таржима қилинган китоблар ҳам жиддий, яъни ғализ хатолардан ҳоли эмас. Мисол учун ҳисоботлардаги "тара под товарам" жумласини "товар остидаги идиш" деб таржима қилишибди. Аслида "товар билан банд идиш" дейилса мантиқан тўғри бўларди. Ёки "счет" сўзи кўп жойларда "ҳисоб-варақ" тарзида ёзиляпти. Кулгили эмасми? Яхлит халқаро бир сўзни таржима қилиб, жуфт сўзда ёзиш ғалати эмасми? Шундаям маъноси тўлиқ очилмаган. Негаки, ҳисоб-варақкача бормайдиган ички счётлар бор. Уларни нима деб таржима қилишади? Шунинг учун бу сўзнинг ўзини қолдириш керак.

— Қорақалпоғистонда ва ўнта вилоятда бўлиб, ўз китобингиз юзасидан маърузалар ўқибсиз, фикр алмашибсиз. Танқидий фикрлар, мунозаралар ҳам бўлдими?

— Бу нарсани кўрсатмабсиз, ечими қандай бўлади, деган гаплар бўлди. Хусусан, бешинчи стандартни муҳокама қилиш жараёнида шундай саволлар туғилди. Агар бунга янада кенгроқ тўхталганимда китоб ҳажми катта бўлиб кетарди. Аммо бир фактни аниқладимки, айрим ташкилот ва корхоналарда асосий воситалар ҳар йили кўтарилган янги нарх бўйича баҳоланиб, солиққа тортилаётган экан. Бу чалкашликка ҳам аниқ тавсиялар бердим.

— Жойларда бўлганингизда хўжасизлик ҳолатларига дуч келмадингизми?

— Бир жойда бухгалтерларга малака ошириш юзасидан маъруза қилаётсам, маҳаллий раҳбарлардан бири "Домлага меҳнатга ҳақ тўлаш тўғрисида савол берманглар, ўзларинг биласизлар буни" дейди. Бу нима деганингиз, янги счётларда ҳамма саволларга аниқлик бор, дедим.

— Домла, сиз ҳамиша ўзгаларга баҳо қўйиб келгансиз, албатта. Бугун ўз фаолиятингизга неча баҳо қўйган бўлардингиз?

— Одам ўзини ўзи баҳолаши қийин. Баҳони бошқалар берсин, муҳими шу.

— Сизнингча, ҳаётингизнинг мазмуни нималардан иборат?

— Мамлакатимиз равнақига яхши хизмат қилиш, талаба ёшларни илғор фикрловчи ва изланувчан, ватанпарвар, халқпарвар туйғулар билан тарбиялаб, ҳаётда ўз ўринларини топишларига кўмаклашиш — менинг асосий бурчим. Ҳамиша шу йўлда меҳнат қилдим ва шукроналик билан ўз эътиқодимга содиқ бўлиб қолавераман.

— Ҳаётда нимага кўпроқ эътибор берасиз?

— Таълим-тарбияга. Бу йўлда агар домла ўзи шахсий ўрнак бўлолмаса, уни ҳеч ким тингламайди. Аввало илмли, тарбияли, хотиржам бўлиши, оиласида камчилик бўлмаслиги керак. Шунингдек, қаттиққўл ва талабчан бўлишлик ҳам устознинг фазилатларидан ҳисобланади. Абдураҳмон Жомий ҳазратларида шундай байтлар бор: "Агар домла бўлса беозор, унинг дарси доимо бозор". Мен Ленинградда ўқиганман. У пайтлар бизга фақат ғарб мутафаккирлари ҳақида дарс ўтишарди. Алишер Навоий, Абдураҳмон Жомий, Бедилларни дарсдан ташқари ўқирдим. "Темур тузуклари", "Бобурнома" каби тарихий асарларни тез-тез ўқиб тураман.

Домла билан узоқ суҳбатлашгимиз келарди. Бироқ айни дамда "ишдан қолдирмаяпмизми" дегандай ички андиша ҳам йўқ эмасди. Шеригим обрўли бир раҳбар домланинг "Гапириб ўн пушаймон бўлгандан, гапирмай бир пушаймон бўлганим яхши" деган сўзларини иқтибос тарзида тез-тез ишлатишини эслаб ўтди. Демак, домла нуфузли давраларда қатнашса-қатнашмаса ўрни билинар экан, деган хаёл кечди бошимдан.

Ҳар ким ҳаётда ўз ўрнини топсин-да. Абдураҳмон ака шундай пешонаси ярқираган инсонлардан. Ўзи ёлғиз фарзанд бўлишига қарамай беш фарзандни вояга етказган, бугунги кунда 17 нафар невара ва 2 нафар эвараларини галма-гал суйиб, ҳам ардоқлаб, ҳам ардоқда яшаяпти. Умр жадвалида эса ҳанузгача дам олишдан кўра иш, ишдан кўра режа кўп. Аввало, қўлма-қўл бўлиб кетган янги китобининг ададини кўпайтириш, қолаверса, яқин орада "Қишлоқ хўжалигида бухгалтерия ҳисоби" дарслигини янги счётлар асосида ёзиб, эълон қилиш. Зеро, ўз тили билан айтганда, қишлоқ хўжалигида ҳам, фермер хўжаликларида ҳам бунга эҳтиёж катта.

Яна бир гап. "Иқтисодиётда ҳам янгиликлардан муттасил танишиб турмасак, ҳаётдан орқада қолиб кетамиз",- дейди қатъиятли домла Абдураҳмон ака Сотиволдиев. Мен сездим, домлани кексаликка бўйсундирмаётган куч ҳам ана шу собит ниятда. Ниятингиз илмингизга, илмингиз умрингизга эш бўлаверсин, Абдураҳмон ака!

Сафар ОЛЛОЁР, журналист

Гиёҳвандлик — аср вабоси

ҲУШЁР БЎЛСАК, ДОҒ ЮҚМАЙДИ

Гиёҳфурушликнинг хавфини ҳамма яхши билади. У истеъмолчинигина эмас, балки унинг зурриёдини ҳам чоҳга етаклайди. Бу шундай деганики, гиёҳванд нафақат ўзини, балки бутун бир авлодни жамиятга фойдасиз одамлар қаторига киритиб қўйиши мумкин. Шу сабабли ҳам юртимизда бу иллатга қарши кескин чоралар кўрилмоқда. Кўрилган жиддий тадбирлар эса самара бермай қўймайди, албатта.

Шуни қайд қилиш лозимки, ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари аҳоли билан мустаҳкам алоқада иш олиб борганларидагина жиноятчиларнинг пайини қирқиб, аҳолини турли бало-қазолардан асраш мумкин.

Аслиддин Абдуллаев бўш пайтларида ўз машинасида кира қилиб, қўшимча даромад топади. Бунинг айби йўқ. У шу йил 21 январь куни тунги ўн иккиларда магистрал йўлда турганида унинг олдига тўрт нафар тожик йигит келишади.

— Ако, Тошкентга олиб бориб қўйинг, пулидан қочмаймиз, — дейди улардан бири.

— Лекин йўлда машиналар оқими кўпаяди. Текширувчилар ҳар бир машинани синчиклаб текширади. Бемалол Тошкентга етиб олай десангиз, эрталаб йўлга чиқа қолайлик, — дейди киракаш йигит бир нарсани сезгандек.

Улар Аслиддиннинг уйига келишганида киракаш йигит йўловчиларнинг безовта бўлаётганидан шубҳаланиб, Дилшод деган йигитдан.

— Нима сумкаларингда бирон ноқонуний нарса борми? — деб сўрайди.

Уларнинг довдирашини кўргандан сўнг, сумкаларини текшириб кўрмоқчи бўлади. Лекин йўловчилар қаттиқ қаршилик кўрсатишади. У сўнгра йўловчилар ҳақида Бекобод шаҳар МХХига хабар беради. Хавфсизлик хизмати ходимлари келиб, холис иштирокида йўловчилар юкини текширишади. Тожикистон Республикаси Суғд вилоятида туғилган 23 ёшли Дилшод Ҳасанов сумкасининг таг қисмидан қора матога ўралган соф вазни 2 килограмга яқин "героин" гиёҳванд моддасини олишади. Шунингдек, унинг жияни Машҳура Олимқулованинг камзули ичига тикилган 18 та ўрамдаги 960 грамм "героин" моддасини топишади.

Шундай қилиб, ҳушёр инсонлар ва ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларнинг саъй-ҳаракатлари туфайли катта бир хавфнинг олди олинди. Агар шунча миқдордаги гиёҳванд модда истеъмолчига етиб борганда борми, қанчадан-қанча кишилар ҳаётига зомин бўларди.

Шерзод ЗУЛФИЕВ,
Тошкент вилоят прокуратураси бўлим бошлиғи, адлия кичик маслаҳатчиси

Назм гулшани

ГУЛЛА, ЯШНА, КАМОЛГА ЕТ, ЭЙ УЛУҒ ВАТАН

УЛУҒ ВАТАН

Бахтимиз ёр, не десак бор, хур ҳаётимиз,
Ўзин топган ўзига бек ўзбек отимиз,
Истиқлолнинг иқболидан куй-баётимиз,
Гулла, яшна, камолга ет, эй улуғ Ватан,
Кўксимизга меҳр-шафқат, ишқ тўлиқ Ватан!

Кўнглимизда яшар доим аждодлар ёди,
Ҳурриятни оқлаб ўтган Чўлпонлар доди,
Яшармиз эрк, озодликнинг нашъасин тотиб,
Сенда ҳар он, эй гулистон, хур дўрмиз,
Сенда султон бўлиб яшаш шиор, оримиз.

Гулга бурқаб қучоғингни гулдек тўлармиз,
Фахрлансанг арзийдиган фарзанд бўлармиз,
Шонингга шон, жонингга жон-пайванд бўлармиз,
Ҳаётимиз мазмунисан, эй улуғ Ватан,
Фаровонлик мазмунисан, эй улуғ Ватан!

Асл ўғлонларин ардоқлаган Ватан бу,
Эзгулик шуъласидан ярқилаган Ватан бу,
Муқаддаслар тупроғи кўзга кирсак тўтиё,
Аждодлари руҳи тарар ардоқларга нур-зиё.

Саждагоҳим шу Ватан, Гул паноҳим шу Ватан,
Ватан, сенинг шаънингга, жонни нисор этаман!

Қаддимни тик тутиб, шу она тупроқ ўғлиман,
Яшармиз ишқи билан, дили оташ-чўғлиман,
Вужудимда олов бор, хоинларни ёқадан,
Илон бўлиб чирмашиб ғанимларни чаққан.

Саждагоҳим шу Ватан,
Гул паноҳим шу Ватан!..

ИСТАСАМ

Деразамнинг олдида бир дарахт бор.
Ёзда ёзиқ, қишда эса қарахт бор.
Қушлар унда бола очар баҳорда,
Ҳам қўшиқ, ҳам нола очар баҳорда.

Посбон бўлиб турар дарахт уларга,
Шошилмайди бўй-басти-ла қулаға.
Аммо унда эмас ҳамма гап, қудрат,
Деразамнинг олдида бор бир сурат.

Истасам мен уни йиртиб ташлайман,
Ёки чаплаб бўёқ суртиб ташлайман.
Дарахт эса оддийгина дарахт у.
Ёзда ёзиқ, қишда эса қарахт у.

Мен шунақа дарахтга ҳам, қушга ҳам,
Қуёшли ёз, оппоқ қорли қишга ҳам,
Ўз таъсирим ўтказар бир одамман,
Мангу жумбоқ, сеҳрли-сир одамман...

САЖДАГОҲ

Ёшлигим кўйидек қадрли,
Райҳондек, япроқдек атирли,
Ўзига тўн бичиб ўзича,
Кийгани, егани татирли.

Нон каби меъдага тегмайди,
Ток каби қаддини эгмайди,
Жийдани чақириб овлоқдан,
Истаса қайрағоч экмайди.

Тошкендий, Фарғоний бўлиб у,
Термизий, Бухорий — кулиб у,
Яшайди тупроғида эрини,
Исмига эгизак қилиб у.

Боболар ёдгори осмонда,
Тирик жон мавзуси ёмонда,
Оздорлик аслида ўзимиз,
Яшасак эркин, ҳур замонда.

Эл аро, дил аро бир шодлик,
Онажон табиат — ободлик,
Инсоннинг ўзи бир мўъжиза,
Мўъжиза яратгай озодлик!

БОЛАЖОНИМ

Излаб-излаб топганим,
Бўзлаб-бўзлаб топганим,
Бешигининг устини
Илак билан ёпганим,
Болажоним, болажон,
Сен билан ёруғ жаҳон!

Умримнинг давомчиси,
Кўнглимнинг илҳомчиси,
Менга бахру баҳордай
Уммонларим томчиси.
Болажоним, болажон,
Сен билан тўлиқ жаҳон!

Севиб-севиб сўйлайман,
Кўнглимнинг билан ўйлайман,
Кунларингни ҳур қилиб,
Ҳар тарафдан бўйлайман.
Болажоним, болажон,
Қадами қутлуғ жаҳон!

Бир кун катта бўласан,
Куч-ғайратга тўласан,
Эркин, озод дунёда
Истиқлолдек куласан.
Болажоним, болажон,
Иқболи улуғ жаҳон!

СУРАТДАГИ СИЙРАТ

Оқ ботинка, оппоқ шим,
Оқ пиджакли бир киши
Киприк қоқмай, яна жим,
Ортиб менга тикилиб
Ўтмиш ёшини йиллардан.
Лолман унга тик келиб
Ўзга умр тилардан...

Чунки дарду ҳасратин
Тингладим бутун умр.
Шу ҳижроннинг сувратин
Ташладим тоғ-тош, қумр.
Қатағондан қайғу-ғам
Топган бобом бу киши.
Яшаган билмай алам
Қаҳратонда қураб кор
Тўкилиб кетган тиши.

Қўллари косов бўлиб
Яҳам-дуккам сочли чол
Бевақт кетмаган ўлиб,
Яшаган билмай малол.
Суратига ўхшамай
Қолган ўтиб ёз, баҳор.
Чолдан маза топмай у
Нон сўрмаган кеч-наҳор.

Қизиқ, оллоҳнинг унга
Сени кўрар кўзи кам...
Яшаб келди-ку тунга
Қасдма-қасд босиб тикан.
Сурат, менинг ҳасратим,
Сурат, менинг қисматим.

КАТТА ОРЗУ — УМИДСАН

Сен улуғсан отанга,
Буванга набирасан,
Содиқ бўлиб акангга,
Йигит бўлиб юрасан.
Тез ўсувчан боласан,
Ҳур замонга мос тушган.
Бироз ўйчан боласан,
Китоб билан дўстлашган.

Биласан, тинчлик истаб
Буванг жангга кирганин.
Хотиржам кунни қистаб
Отанг елиб юрганин.

Бувижонинг тилида,
Бир калима, бир дуо:
— Раҳмон юрсин дилида,
Шайтонлар бўлсин адо!

Кўнглига солгай қутқу
Неки бўлса йўқолсин!
Зурёдим усти бутун,
Қорни доим тўқ бўлсин!

Сени севишар, чунки
Бобонгга набирасан.
Отанг ўзида кулгу-
Ота йўлида борсан.

Опа, сингил, акангнинг,
Укангнинг қанотисан.
Бечора, аҳли тангнинг
Меҳрбахш ҳаётисан.

Улар ҳам аваилашлар
Сени кўрар кўз каби.
Жавлон уриб шўх яшар,
Илҳом берар сўз каби!

Набирасан, ўғлисан,
Ҳеч кимга бировмассан.
Сен ёшлик, дил чўғликсан,
Совғаи қировмассан.

Катта умид-орзусан,
Улғайсан эркин, ҳур...
Сен эртамга мавзусан,
Борлигингга ташаккур!

Умида АБДУАЗИМОВА

КУЛГИ БЕКАТИ

Психиатр қабулида:
— Сизда "мен итман", — деган фикр қачон пайдо бўлган?
— Кучукчалик вақтимда.

* * *

Бемор врачдан сўрайди:
— Доктор, нега анализларим чатоқ?
— Анализлар учун қанча тўлагансиз?
— Ҳар бирига беш минг лирадан.
— Яхши анализлар икки баравар қимматроқ туради.

* * *

Талаба имтиҳон топшириб чиқяпти. Ўртоқлари сўрашди:
— Қалай, топширдингми?
— Топширдим, шекилли.
— Нимани сўради домла?
— Ким билади дейсан. У немисча сўради.

* * *

Профессор талабадан сўрайди:
— Қани, айтинг-чи, "имтиҳон" нима дегани?
— Иккита ақлли одамнинг ўзаро суҳбати, домлажон.
— Улардан бири аҳмоқ бўлса-чи?
— Унда иккинчиси стипендиясиз қолади, домлажон.

* * *

Эр адвокатнинг ҳузурида.
— Хотиним билан ажрашмоқчиман.
— Нима бўлди?
— Хотиним ҳар куни ресторанма-ресторан юради.
— Наҳотки? Хотинингиз шунақа даражада пиёниста бўлса?
— Йўқ, у мени излайди.

* * *

— Балет ҳушингизга ўтиришадими?
— Жуда! Фақат бир нарсани тушунолмайман — нега қизлар оёқ учида рақсга тушади. Ундан кўра бошида новчароқ қизларни олишса бўлмайдими?

* * *

Она қизидан сўрайди:
— Бултур бир йигит катта-катта гулдаста кўтариб тез-тез олдингга келиб турарди-ку! Қаерга гум бўлди ўша йигит?
— Гул сотувчи қизга уйланиб кетди.

* * *

Паркнинг хилват бир гўшасида йигит бўса олиш ниятида қиз томон эгилди. Қиз эса унинг кўкрагидан итариб, унамади.
— Мен эрга теккунимга қадар бунга йўл қўймайман.
— Яхши, ундай бўлса, телефонимни ёзиб олинг-да, эрга тегишингиз билан менга хабар қилинг.

* * *

Бир одам чойхонада тўрқовоққа солиб осиб қўйилган беданани кўриб, чойхоначидан сўрапти:
— Беданангиз неча пул?
— Икки минг сўм.
— Қовуриб олиб келинг.
Ярим соатдан кейин чойхоначи беданани қовуриб, чиройли қилиб олиб келибди. Буюрган одам анчагача беданани айлантириб, у ёқбу ёғини кўрибди-да, чуқур хўрсиниб дебди:
— Сонидан бир сўмлик қирқиб беринг.

* * *

— Ие, сиз артистмисиз? Айтишга уялади-ю, киши, лекин ростини айтсам театрга бормаганимга ўн йил бўлди, — дейди банкир тасодифдан учраб қолган суҳбатдошига.
— Хижолат бўлмай қўяқолинг, — деб жавоб беради актёр, — менинг банкка борганимга ўн йилдан ҳам ошди.

* * *

Никоҳ вақтида аёллардан бири қўшнисига деди:
— Ҳар ҳолда, келин жуда хорғин кўринади.
— Бўлмасачи! Ахир у бу ўрин учун ўн йил муттасил курашди.

* * *

Ҳимоячи: — Айтишингизга қараганда, сиз воқеа содир бўлган жойдан 35 фут узоқда бўлгансиз. Қани, айтинг-чи, неча фут масофани аниқ кўра оласиз?
Гувоҳ: — Уйқудан уйғонишим билан кўзим қуёшга тушади. Демак, мен 93 миллион мил наридагини кўра оламан.

"ХИТОЙНИНГ КАШФ ЭТИЛИШИ"

Пойтахтдаги Замонавий санъат марказида "Хитойнинг кашф этилиши" деб номланган кўргазма очилди.

Кўргазмада Хитой сураткашларининг олтмишга яқин суратлари намойиш этилмоқда. Улар орасида машҳур рассомлардан тортиб замонавий Хитой манзаралари акс этган рангли суратлар ҳам ўрин олган. Шунингдек, кўргазмада Хитой халқининг урф-одатлари, табиат манзаралари, тарихий шахсларнинг суратлари намойиш этилмоқда.

Ташкилотчиларнинг фикрича, ушбу кўргазма ўзбек халқини Хитой маданияти, урф-одатлари билан янада яқинроқ таништириш мақсадида ташкил этилди. Зеро, ҳеч бир манба фотосуратдек аниқ тасаввур бера олмайди.

"Туркистон-пресс"

БЕТАРТИБ БОЗОР

аммо мутасаддилар буни билиб, ўзларини билмаганга, кўриб кўрмаганга олишяпти

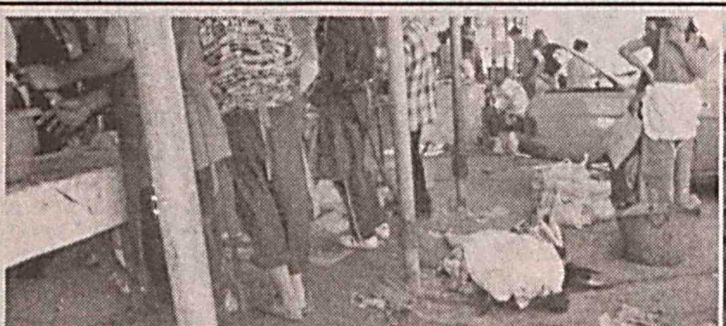

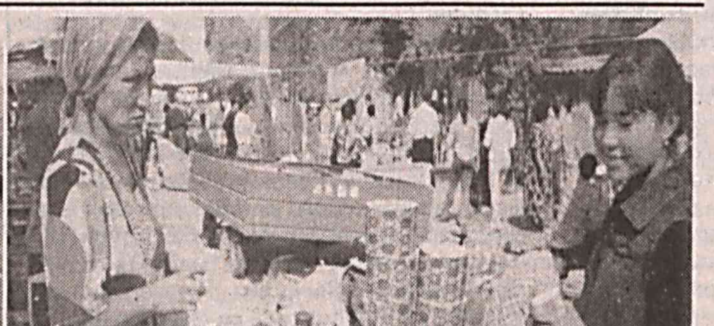

Олмалиқ шаҳрининг марказида катта бозор бор. Шанба ва якшанба кунлари ишлайди. Бунга кўпчилик ўрганиб қолгани туфайлими бозор-ўчар қилишга шу ерга борадилар.

Деҳқон бозори ичида жойлар етишмаслигидан одамлар қишда ёғин-сочинда, ёзда эса жазирамада чанг, тупроққа беланиб савдо қилишаверади. Бунинг устига деҳқон бозорими буюм бозорими ажратиш қийин. Қўлбола расталарда саноат маҳсулотларини хоҳлаганча учратиш мумкин. Келиб чиқиши номаълум бўлган пахта ёғини "Янгийўл мой заодиники" деб мақтаб сотаётганлардан маҳсулотнинг сифат сертификатини сўрасангиз кўрсатиша олмайди.

Калла-поча сотиладиган жойдаги ҳиддан димоғингиз тарс ёрилай дейди. Пашша талаб ётган калла-поча, туёқлар, ўпка, жигар, юракларни истеъмол қилиб касалланмаганларга балли!

Бозордаги тартибсизлик ҳақида айтсангиз бозоркўм "мен янгиман", дейишдан нарига ўтмаяпти. Боҳона ҳам шунчалик бўлади-да!

Буюм бозори деҳқон бозорининг ташқарисидаги кўчада жойлашган. Сотувчилар учун ҳам, харидорлар учун ҳам умуман шароит йўқ. Ҳаммаёқ ифлос. Аммо паттачилар чипта ҳақи олишни унутишмайди. Биз шанба куни бозорда бўлиб тартибсизликлар ҳақида айтмоқчи бўлиб, буюм бозори бошлиғини икки соат кутиб тополмадик. Қаердалигини ҳеч ким билмайди.

Аммо Олмалиқ марказидаги бозорда тартибсизликларни тугатиш на шаҳар ҳокимияти, на бозор маъмурияти, на "Тошвилоятбозорсавдо" раҳбарлари, на шаҳар солиқ инспекияси нинг ҳаёлига келмаяпти. Лоқайдлик бўлган жойда қонунчилик илдиз отаверади. Буни мутасаддилар билиб қўйишса ёмон бўлмасди.

Каримжон РИХСИЕВ,
"Адолат" мухбири

СУРАТЛАРДА: деҳқон бозоридаги калла-поча сотиладиган жойнинг аҳволи ва шундоққина кўчада ташкил қилинган ҳеч қандай шароити йўқ буюм бозори акс эттирилди.

АСАКАЛИК ЖАҲОНГАШТА

Ажойиб инсонлар ҳаётидан

28 йиллик журналистик фаолиятим мобайнида ҳали ҳеч қачон қоғозга туширилиш мумкин бўлган қизиқарли воқеаларнинг далиллари орасида бирини аввал ёзишни ўйлаб бунчалик қийналмаган эдим. Асакалик Маъмуржоннинг ҳаёти шунчалик ажойиб воқеаларга бой ва ранг-баранг эди. У Ер шарини саккиз марта айланиб чиққан. У ёки бу мамлакатга қатновлари эса бундан мустасно.

Маъмуржон Назаровнинг Мисрнинг қадимий эҳромларида бўлиб буюк фиръавн Тутанхамон қабрига кириши ғоят қизиқарли саргузашт. Аммо Зеландиядаги асрий музликлар, Аклен ва Виллингтон шаҳарлари ўртасида инсон қадами етмаган жаннатмакон жойларда бўлиши муштарийларни янада қизиқтириши мумкин. Асакалик Одиссей Америка ва Канада чегарасидаги дунёда энг узун Ниагара шоввасининг ҳайратга солувчи улкан шаршараларини ҳам, Барселона (Испания)даги Христофор Колумб Америка қитъасини очган Саната Мария кемаси, Индонезия оролларидаги одамхўрлар қабилалари-ю, Париждаги Эйфел минораси, Елисей майдонларини кўрди.

Чингизхон қўшинлари бутунлай забт этдик ва ниҳоят охирги денгизга етиб келдик, дея бундан VIII аср аввал мағрур туришган Италиянинг Трес шаҳрида Маъмуржоннинг маҳаллий аҳолига фарғона палов тайёрлашни ўргатгани, Мехикода "Қуёш худоси"га сиғинадиган эҳром ва унинг энг юқорисида қачонлардир қулларни курбонликка қатл этилишини тасвирлаб бериши ҳар қандай кишини ўзига ром қилади.

Балки мақолани Маъмуржоннинг Африкадаги Сера Леона мамлакатининг Фритаон қароргоҳидаги яланғоч юрадиган қабила орасида бўлиб суратга тушгани учун аберегенларнинг қаҳрига учраб аранг омон қолганидан бошласаммикан? Балки дастлаб унинг Антлантика океанида 12 балли тўфон остида қолгани ва 15 карвон кемадан еттитаси ғарқ бўлиб, уларнинг кемаси аранг манзилга етиб борганлигини ёзсаммикан? Аммо унинг "Артик-С" кемасида денгиз тўфонига дуч келгани янада қизиқарлироқ.

Кема Австралиянинг Дарвин шаҳридан Жанубий Дурбон шаҳрига юк олиб кетаётган эди. Масофа 25 километр. Даҳшатли туфон етти кечаю кундуз давом этди. Етти кун тўфон билан олишув...

Келинг, яхшиси, ҳаммасини бир чеккадан бошлайлик. 1965 йили Асака шаҳридаги Шодлик кўчасида бир чақалоқ туғилди. У илғор қурувчилар бригадаси бошлиғи Орзиқул аканинг бешинчи фарзанди эди. Очиғи, Маъмуржон исмли жаҳонгашта оддий бир кўчада туғилган бўлиб, унинг дунёга келишида ҳеч қандай ғариоддий ҳодиса ҳам юз бермади. Кейинчалик Орзиқул ака ва Анвархон ая яна беш фарзанд кўрдилар. Уларнинг ҳаммалари Асака шаҳридаги 7-ўрта мактабда таҳсил кўришди.

Оилада Маъмуржондан ташқари барча 9 фарзанд оддий, бошқалардан фарқ қилмасди. Бўлғуси Одиссей ҳам 10 ёшга кирганда саргузашт китоблари ўқишга қизиқиб қолмагунча ҳаммаси рисоладагидай эди. Болакай дўкондан машҳур француз ёзувчиси Даниэл Дефонинг "Робинзон Крузо" китобини олиб чиққач, ўзгарди қолди. Кейинчалик у машҳур инглиз ёзувчиси Жонатан Свифтнинг "Гулливернинг саёҳатлари", Жюль Верннинг "15 ёшли капитан" каби китобларини ўқиб чиққач, ҳаётига умуман бошқача қарайдиган бўлиб қолди.

Энди у кинофильмларни ҳам бошқача иштиёқ билан томоша қиларди. У ўзига олис юртлар, айниқса, ҳиндулар ҳақида кинофильмларни томоша қиларкан, хаёлан ўзини улар билан бирга ҳис этарди. Маъмуржон ўша йиллардаёқ жаҳонгашта бўлишни қалбига тугиб қўйганди.

Собиқ иттифоқ даврида дунёни кезиш учун албатта коммунистик партия аъзоси бўлиш керак эди. Аммо коммунистлар ҳам жаҳонгашта бўла олишмасди. Уларнинг ҳам иттифоқ ҳудудидан чиқишлари мушкул эди. Фақат денгизчиларгина Ер курраси бўйлаб ойлаб, ҳатто йиллаб жаҳон кезишарди. Маъмуржон ёш бўлса-да, буни англаб етди ва Эстониянинг Пярну шаҳридаги денгизчилар мактабига хат ёзди. Орадан ҳеч қанча ўтмай хати ва тўлдирилиши зурур бўлган анкеталар олди.

Денгизчи бўлмоқчи бўлган асакалик шунқорни миллий хавфсизлик хизмати обдон текширди. Ниҳоят у ўзининг дастлабки саёҳатини бошлади. Отаси Маъмуржонни Андижон темир йўл вокзалида Москвага жўнатар экан, ўғлининг чўнтагига 100 сўм пул солиб қўйди. Йигит Москвага боргач, Таллингача поездга чипта олди. Сўнгра "Таллин-Пярну" поездида манзилига етиб борди.

Пярну — гўзал курорт шаҳри. У бу ердаги Денгизчилар мактабида 8 йил ўқиб, денгизчи-моторист мутахассислигига эга бўлди ва Эстония денгиз кемасозлик корхонаси ихтиёрига юборилди. Бу ерда унга кемаларда мотористлар етарли эканлиги, ошпазлар етишмаётганлигини айтишиб, унга ошпазликни таклиф этишди. Йигит мотористлик гувоҳномасини кўрсатиб, мактабда яхши ўқиганлигини исботлашга ҳаракат қилди.

— Ошпаз кемада капитандан кейинги иккинчи шахс ҳисобланади, — дейшди унга. — Сен ўзбексан. Ош қилишни билсанг керак?

— Ҳа, лекин рус, европа таомларини тайёрлашни билмайман, — деди йигит

— Ошпазлар тайёрлаш қисқа курсида ўқисанг, вассалом.

Маъмуржон учун кемада ким бўлиб ишлашнинг аҳамияти йўқ эди. Энг муҳими, у жаҳон кезиши керак. Йигит рози бўлди. Кейинчалик бу қароридан ҳеч ҳам афсусланмади. У нафақат шарқона, балки тифтель, денгизча макарон, французча ва Дания кабоблари, итальянча спагетти каби таомларни шундай тайёрлайдиган бўлдики, барча унга Мистер Кук, Мистер Назаров дея ҳурмат билан мурожаат этадиган бўлди.

У дастлаб Африканинг Ангола, Намибия, Гвинея Бесау, Жанубий Африка мамлакатларига, Лас Пальмосга автомобиллар ташувчи "Борис Бувaн" кемасида хизмат қилди. Сўнгра у шу кемада Антарио, Эрий, Мичуган кўлтиқлари оша Американинг Чикаго, Детрой, Млауки, Эрий, Канаданинг Монреал, Квебек, Таранто шаҳарларида бўлди. Флорида штатининг Тампо, Санкт-Петербург шаҳарларида 4 ой ошпазлик қилди.

— Чет мамлакатларда қанча кўп бўлсам, қанча шаҳарларни кўрсам бир нарсага ҳайрон қолавердим, — дейди Маъмуржон, — Бизга ўқитувчиларимиз чириб бораётган капитализм ҳақида кўп уқтиришганди. Мен кўрган капитализм эса чириётган эмас, гуллаб-яшнаётган эди.

СССР парчаланиб кетгач, мистер Назаров Панама байроғи остида 5 йил, Близи Сити, Анта Гуа Барбадос, Кингизтаун, Багама ороллари байроқлари остида бир неча йилдан кемада жаҳон кезди. 1993 йили баҳорда "Фламинго" кемасидан Канар оролларининг жаннатмакон Лас-Пальмос, Санта Клаус, Деконария оролларининг гўзал табиатидан баҳра олаётганда бирдан кўнгли ғаш бўлди. Унинг кайфиятини ажойиб манзаралар, денгизчиларнинг ҳазиллари, жаҳон эстрадаси юлдузларининг қўшиқ ва рақслари ҳам кўтара олмасди.

Нима бўлди? Унинг кўз олдидан отасининг ғамгин сиймоси кетмасди. Маълум бўлишича, Маъмуржоннинг отаси ўша куни вафот этган экан.

— Жаҳон кезиб катта мол-мулк эгаси бўлдингизми?

Менинг бу саволим кўпни кўрган йигитни ўйлантириб қўйди:

— Агар пул ортидан қувганимда миллионер эмас, миллиардер ҳам бўлишим мумкин эди. Контрабанда, наркобизнес бунга йўл очиб беради. Аммо мен бундай разолатдан ўзимни олиб қочдим, ҳалол меҳнат қилдим. Шунинг учун мана 25 йил жаҳон кезиб, ўзимга гард юқтирмадим. Қайси ерда бўлмай ўзбеклигим билан ғурурландим, Ўзбекистон ҳақида маълумотлар беришга ҳаракат қилдим. Очиғи, бизнинг мамлакатимизни жуда кўп жойларда билишмас экан. Уларга ўзбекнинг тарихи, маданияти, уруф-одатларини ҳикоя қилса ҳайрон бўладилар.

Яқинда Асакада катта тўй бўлди. Мистер Кук ўғли Акмал уйланди. Акмалнинг онаси рус. Лекин Маъмуржон ўғлини ўзбек тилида равон сўзлаши, ўз миллати билан ғурурланиши учун қаттиқ тиришди. Акмал ўзбек қизи сулув Маъмурахонга уйланди. Тўй ва никоҳ тантаналарида ўзбекларнинг қадимий урф-одатларининг барчасига амал қилинди. Кўпни кўрган ота шундай бўлишлиги учун туриб олди.

— Мана, 25 йилдан ортиқ жаҳон кезасиз — дедим унга. — Ернинг қайси жойини энг гўзал деб биласиз?

— Очиғи, шундай юртларни кўрдимки, ҳайратдан ёқамни ушлаб қолган пайтларим кўп бўлди, — деди асакалик Одиссей. — Бироқ ҳеч қайси жойни она юртимга ўхшатолмадим. Қаерда, қандай ҳолатда бўлмай Асакани, онамни, қариндошларим, дўстларимни қўмсайман.

Маъмуржоннинг саргузаштларини ёзиб катта китоб қилиш мумкин. Бир кун шундай китоб ёзилишига шубҳа йўқ. У яна денгизга — жаҳонгашталикка йўл олмоқда.

Тўлкин СИДДИҚ,
"Адолат" мухбири

Муассис: Ўзбекистон «Адолат» СДП Сиёсий Кенгаши

Бош муҳаррир вазифасини бажарувчи: Рустам АҲМАДАЛИЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Турғунпўлат ДАМИНОВ, Абдували ҒУЛОММАҲМУДОВ, Анвар ЖЎРАБОЕВ, Равшан ҲАЙДАРОВ, Дилором ТОШМУҲАМЕДОВА, Каримжон РИХСИЕВ (Бош муҳаррир ўринбосари), Бобокул ТОШЕВ, Рустам АЗИМОВ, Турғун ЭРГАШЕВ, Ўткир ЖЎРАЕВ, Муҳаммад РАҲМОН, Низомиддин НУРМАТОВ, Зоҳир ТЎРАҚУЛОВ

телефонлар:
Қабулхона-136-53-14.
Факс: (8.371) 133-41-89.
Сиёсат ва партия ҳаёти-136-55-96.
Хатлар бўлими — 136-55-64.
Маънавият, адабиёт ва санъат-136-55-64

МАНЗИЛИМИЗ:
700047, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигидан 016 рақами билан рўйхатдан ўтган.
Буюртма Г— 900, Адади 1758
Ҳажми—2 табоқ.
Офсет усулида босилган.
Қоғоз бичими А—2

«Шарқ» нашриёт - матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди.
Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.

Навбатчи — Вилоят ШОДИЕВА

Газета IBM компьютерида терилди.

Босишга топшириш вақти—20.00
Босишга топширилди —22.40

● Муаллиф фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқ қилиши мумкин. ● Реклама ва эълонлар ҳаққонийлиги учун буюртма берувчи масъулдир. ● «Адолат»дан кўчириб босиш фақат таҳририят рухсати билан амалга оширилади.
● Мазкур белги остида тижорат маълумоти чоп этилади. ● Газетанинг сифатли босилишига босмахона масъул. ● Қўлёзмалар таҳририятга қайтарилмайди ва жавоб берилмайди. 12345